

EL MIRALL

Núm. 174

3 EUR

Cent raons...

*Viure a una
naveta avui*

• • •

Entrevista

Avel·lí Blasco:

*«Tenim un índex
de joves que van
a la universitat
gairebé
llatinoamericana»*

• • •

Itineraris

*La volta als
Tossals Verds*

• • •

Cinefàgia

*La televisió
millora el cinema*

Dossier

La universitat que ens espera

premis de poesia i narrativa

MIQUEL ÀNGEL RIERA

2 0 0 6

Adreçat a autors menors de 35 anys

Presentació d'originals fins al 12 de gener de 2007

www.sanostra.es

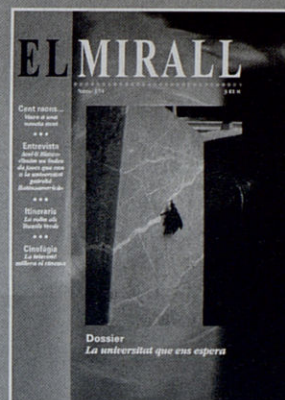
Tel. 971 70 79 51

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Fundació
"SA NOSTRA"

B A L E A R S
jove
"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

EL MIRALL

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Novembre de 2006 - Núm. 174

Edita:

OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:

Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:

<http://www.ocb.cat>
elmirall@ocb.cat

President:

Jaume Lladó

Director:

Josep Melià

Cap de redacció:

Pere Bueno

Consell editorial:

Jaume Lladó

Josep Melià

Mateu Morro

Pere Bueno

Pere Mari

Andreu Caballero

Publicitat:

Santi Adrover

Producció, administració
i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37

Telefax: 971 71 93 85

Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:

Omnium Cultural

C/ de la Diputació, 276 pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià

C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Els articles publicats en
aquesta revista expressen
únicament l'opinió
dels autors.

Disseny

Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal

PM 10-1987

EDITORIAL

UNA FORMACIÓ SUPERIOR DE QUALITAT

4

DOSSIER

LA UNIVERSITAT QUE ENS ESPERA

5

ENTREVISTA

PERE BUENO. AVEL·LÍ BLASCO I ESTEVE

10

MISCEL·LÀNIA

JAUME LLADÓ

30

CENT RAONS PER PRESERVAR LES TRAMES MEDIEVALS

ÀNGEL F. GENÉ. VIURE A UNA NAVETA AVUI

32

EL SEMÀFOR

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS.

36

CINEFÀGIA

MATIAS VALLÉS. QUAN LA TELEVISIÓ MILLORA EL CINEMA

38

ITINERARIS

GASPAR VALERO. LA VOLTA AL TOSSALS VERDS

42

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS

5107331574

Una formació superior de qualitat

Editorial

Els països amb futur són els països que inverteixen en capital humà. La formació de les noves generacions és la garantia més important per aconseguir una societat no només competitiva econòmicament sinó també forta en el seu civisme i en els seus valors col·lectius. Lògicament dins aquesta formació requereix una atenció especial i una preocupació particularitzada l'ensenyament superior: la universitat.

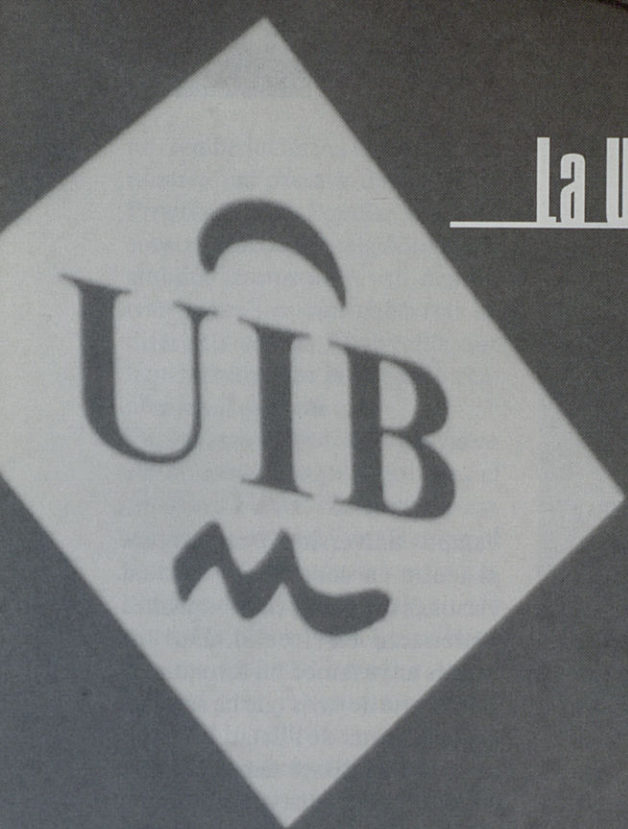
A les Illes Balears encara no som gaire conscients del que ha significat el naixement i la posada en funcionament de la nostra pròpia universitat. Durant aquests anys, la Universitat de les Illes Balears ha farcit el teixit econòmic i el debat social de llicenciats i diplomats. Aquesta és una fita històrica que no hauríem de perdre de vista. Certament, la nostra és una comunitat amb un percentatge massa petit d'universitaris, una comunitat amb un fracàs escolar considerable i que hauria de protagonitzar molt més els titulars de la premsa, una comunitat on l'abandonament escolar és excessiu i contraproduent. Tot i això, tenim una potencialitat i unes possibilitats de les quals, no fa gaire temps, no disposàvem. Diuen que l'esdevenidor serà d'aquelles nacions capaces de fer un esforç en innovació i desenvolupament. No n'hi ha prou amb una bona universitat, cal anar més enllà, cal aconseguir una formació contínua, un reciclatge i una actualització de coneixement que duri tota la vida del treballador o de l'investigador. Si això és així a tot arreu, en el cas de les Illes Balears encara té més sentit fer un esforç en aquest sentit perquè aquesta és una via per aconseguir una certa diversificació del nostre teixit productiu massa centrat en el monocultiu turístic del sol i platja estacionalitzador.

La universitat està en ebullició. El Parlament espanyol ha tramitat i tramita normes legals que l'afecten de manera molt directa. A nivell europeu s'ha proposat un model d'ensenyament superior que trenca moltes de les tradicions interioritzades per la universitat espanyola. A la UIB ens trobam a les portes d'unes eleccions al Rectorat i d'un procés d'estabilització que fa replantejar les funcions i els objectius que fins ara han donat sentit a l'acció desenvolupada. En definitiva, les coses estan en moviment i, per tant, des d'*El Mirall* pensam que aquesta és una qüestió estratègica a la qual hem de dedicar la nostra atenció.

Millorar i repensar la universitat és una tasca indefugible per a un projecte de país que es mogui en clau de qualitat i excel·lència. Les Balears no es poden permetre perdre aquest tren. Una economia de serveis ha d'intentar tenir els seus contrapunts. La prosperitat del coneixement no és una quimera sinó una qüestió d'assumir que l'ensenyament i la formació són elements constitutius no només dels pressuposts públics sinó també del sector privat. La revolució tecnològica amb Internet com a paradigma permet unes expectatives que s'han de saber omplir i complir.

Així, com l'aeroport és el gran equipament del nostre turisme, la UIB és el nostre gran equipament del coneixement. Vivim a la societat de la informació i del coneixement. Alguns governants i alguns responsables empresarials hauríem de fer seva aquesta nova realitat perquè lògicament amb esquemes antics i passats no conformarem un país que vagi endavant, un país capaç de fer la feina ben feta, una feina ben feta que –com deia l'eslògan– no té fronteres.

La Universitat que ens espera

versitat de les
les Balears

elchor de Jovellanos

Ciències Econòmiques
Empresarials

Dossier

Un rector de transició

MONTSE TERRASA

El pròxim mes de març, Avel·lí Blasco (làtova, País Valencià, 1952) s'acomiadarà del càrrec de rector de la Universitat de les Illes Balears després de quatre anys de mandat.

Se'n va esgotat—diu— de la feina de gestió acadèmica i amb la intenció de tornar a la investigació en el camp del dret urbanístic. Reconeix que l'assignatura pendent que li queda del pas pel Rectorat ha estat no haver pogut implantar més estudis per culpa de la moratòria establerta pel Govern central. Encara que podria optar a dirigir la Universitat durant quatre anys més, Blasco ja ha renunciat oficialment a aquesta possibilitat. Sigui pel seu caràcter moderat o sigui per les circumstàncies del món universitari, immers en canvis legislatius, el seu serà per molta gent un mandat de transició cap a la nova universitat europea.

A principis d'octubre, en el seu darrer discurs d'apertura del curs acadèmic com a rector de la UIB, Avel·lí Blasco va resumir molt bé com ha estat el seu pas pel Rectorat, tant pel que fa a les relacions amb el Govern autonòmic, que va qualificar de «bona sintonia», com amb l'Executiu central, amb molts més punts de desencontre per qüestions relacionades amb la reforma universitària.

Des del principi, Blasco va anunciar que prenia el relleu de Llorenç Huguet —no debades sortia de l'equip del rector anterior—, i acceptava el paper de candidat «continuista», amb la qual cosa descartava grans canvis. I així ha estat, tot i que en aquests quatre anys hi ha hagut moments en què s'ha trobat a faltar una resposta, una reacció molt més crítica, del màxim representant de la UIB sobre determinats fets ocorreguts aquesta legislatura (marcada per projectes viaris grans i polèmics, que fins i tot han afectat directament el

campus universitari), més encara si tenim en compte que l'actual rector és un expert en urbanisme i ordenació territorial. Durant aquets anys també ha format part del comitè de savis que ha assessorat la reforma de l'Estatut d'autonomia, però Blasco sempre ha preferit no posar-se en qüestions que no hagin estat purament acadèmiques i la gran majoria de vegades ha declinat manifestar-se en públic sobre temes polèmics.

El temps que Blasco ha estat al capdavant de la UIB ha estat marcat, sens dubte, per la convergència europea en els estudis universitaris, un procés encara no finalitzat i que du un endarreriment legislatiu considerable en comparació amb altres països europeus. Es tracta de canviar el sistema d'ensenyament i aprenentatge, però també de definir com i quantes seran les noves titulacions superiors. I tot això només es pot fer amb les pautes que es marquen des de Madrid, que, fins ara, han arribat molt a poc a poc. I és aquesta la raó per la qual no hi ha la mateixa bona sintonia amb el Govern espanyol que amb el balear. El rector fa responsable l'Executiu de Zapatero, amb els canvis de criteris sobre els nous estudis i la reforma de la Llei Orgànica d'Universitats (LOU), de situar la universitat espanyola a la cua d'Europa. Potser ha estat aquesta la vegada que Avel·lí Blasco s'ha mostrat més crític i més dur en públic.

La relació amb el Govern autonòmic

A la vegada que canviava el rector de la UIB la primavera de l'any 2003, després d'un procés electo-

ral, també ho feia el Govern autonòmic, que passava del Pacte de Progrés al Partit Popular. Des d'un començament, les relacions entre ambdós equips ja es van demostrar bones i es van concretar en diferents acords i convenis que han incrementat la inversió econòmica al campus.

Pocs mesos després dels canvis en els diferents equips de govern, el president Matas i Blasco van anunciar la creació del Consorci per al Foment d'Infraestructures Universitàries (COFIU), amb un pla per valor d'uns vint-i-set milions d'euros destinats només a obres. L'acord preveia actuacions fins a l'any 2011 i reformes tan esperades com ampliacions de facultats, noves construccions, una nova biblioteca central, reformes a les instal·lacions d'Eivissa i Menorca, així com la rehabilitació de l'edifici de Can Oleu, per potenciar la presència de la UIB dins Palma.

Fins ara, s'han complert els terminis d'aquestes inversions i, en els dos darrers anys, el campus ha estat envoltat d'obres. En primer lloc, pel desdoblament de la carretera de Valldemossa i els nous accessos a la UIB i al ParcBit. En segon lloc, per l'habilitació d'un nou aparcament i l'inici de la reforma del Ramon Llull, un dels edificis més antics i amb més mancances d'espai. A tot això hi hem d'afegir la construcció de la línia de metro fins a la Universitat, que ha suposat fer una parada subterrània al campus, encara que per a l'equip rectoral aquest darrer projecte ha suposat més maldecaps que avantatges.

La qüestió del finançament, que tradicionalment havia estat el gran problema de la Universitat de les Illes, pareixia millorar amb el Govern Matas. En les inauguracions següents de cursos acadèmics, el president feia públic el pressupost destinat a la UIB, que en els darrers quatre anys ha passat de trenta-nou a cinquanta-tres milions d'euros, amb una inversió major al principi i un increment del 4 per cent en aquest darrer curs.

En aquesta matèria, l'econòmica, l'única crítica que s'ha sentit des del Rectorat ha estat la manca de suport a la investigació. Encara que els investigadors de la Universitat són dels que compten amb una major producció d'articles en publicacions especialitzades, el vicerector Francisco Muñoz mateix, responsable d'aquesta àrea, ha reconegut que la UIB no és capdavantera en res.

Així, aquesta es podria definir com la legislatura de les inversions econòmiques, mentre que la del Pacte de Progrés, en temps de Llorenç Huguet, havia estat la d'ampliació de títols.

Però si el que hem esmentat fins ara reflecteix les relacions entre el rector i el Govern pel que fa a la qüestió econòmica, no es pot dir el mateix en altres aspectes i amb altres interlocutors. No tots els membres de l'equip de Blasco han mostrat sempre aquesta «bona sintonia» amb el Govern autonòmic. En aquest punt s'han de recordar les fortes crítiques sorgides des de diferents departaments universitaris i de la Facultat d'Educació contra les mesures lingüístiques promogudes pel Consolat de Mar, com els canvis de requisits per a l'homologació dels títols oficials de català als alumnes de secundària o els plans de bilingüisme, primer, i

PLAÇA 18
serigrafia

Tel: 971 660 422

Polígon Son Noguera, Lluçmajor - www.pl18.com e-mail: pl18@pl18.com

de trilingüisme, després, a l'educació infantil. Aquest sector més crític, en el qual s'inclou el departament de Filologia Catalana, va reclamar públicament al Govern que respectàs l'Estatut d'autonomia, que reconeix la Universitat com a la màxima autoritat científica en matèria lingüística, i

produceix des de fa anys i bona part de la culpa la té el propi sistema econòmic illenc, amb una oferta de feina molt àmplia, i la decisió dels empresaris de contractar joves sense exigir-los que tinguin una qualificació superior. En aquest punt s'ha de destacar que, almenys, la UIB ha aconse-

guït mantenir la matrícula d'alumnes, mentre que altres universitats públiques han vist com

modificar el reglament acadèmic, donant més oportunitats d'aprovar i una major flexibilitat d'horaris en titulacions i serveis d'administració, tot prenent afavorir la permanència de l'alumnat i facilitar que es compaginin els estudis i la vida laboral.

I aquí té especial importància la incorporació de noves titulacions en els pròxims anys, ja que les darreres carreres que es posaren en marxa, com Fisioteràpia, Filologia Anglesa i altres estudis tècnics, tot d'una van tenir les places cobertes i sembla que són la raó per què la UIB no ha tingut una caiguda d'alumnat major. Amb això s'entén millor la crítica de Blasco a l'endarreriment del Govern central en el procés de convergència europea i en la definició del catàleg de nous estudis, perquè possiblement afegir més titulacions ajudaria a evitar la partida d'estudiants.

A les agendes del Govern i de la UIB ja hi figura com a prioritat establir quins nous estudis es podrien incorporar a la Universitat perquè, no ho oblidem, la nova legislació donarà més llibertat a cada universitat per definir el seu propi catàleg de titulacions i és el moment d'intentar desta-

Una de les primeres actuacions va ser modificar el reglament acadèmic

que consensuàs aquestes mesures, que finalment van ser aprovades pel Consell de Govern.

El nombre d'alumnes davalla

Una aspecte de què no es pot fer responsable el darrer rector és el baix percentatge d'universitaris balears, molt per sota de la mitjana estatal i molt lluny del que seria desitjable. La desgana per continuar estudiant comença ja a l'ESO i les xifres d'estudiants van baixant fins arribar als cursos universitaris. Aquesta situació es

les dades de nous ingressos han caigut dràsticament en els darrers cursos.

Però conèixer les causes i ser conscients del problema no ho soluciona tot i el perill de trobar-se sense la preparació necessària per competir amb treballadors d'altres països i ben qualificats amenaça els joves de les Illes Balears.

A banda de continuar les activitats als instituts per donar a conèixer la UIB entre els estudiants de secundària, una de les primeres actuacions que va dur a terme l'equip rectoral actual per intentar resoldre aquest problema va ser

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Des de 1.951

Pere Josep Garcias
Pianer

Reparació, Restauració i Afinació

Venda i Lloguer Opció-Compra

Assessoraments - Transports

Joan Maura, Bisbe, 10
07005 · Palma de Mallorca
Tel./Fax: 971 462 016 · Mòvil: 607 891 930
www.lasguias.com/pianosgarcias

car per damunt d'altres amb una oferta atractiva, no solament per intentar conservar els catorze mil alumnes actuals, sinó per atreure alumnat d'altres indrets.

A més de potenciar la formació turística aprofitant la competitivitat de les Balears en aquest sector, sembla que aquesta és l'ocasió en què la implantació de Medicina és més propera, així com Periodisme (ja impartida actualment pel centre adscrit Alberta Jiménez) i Comunicació Audiovisual. Altres poden ser titulacions relacionades amb el medi ambient, les ciències de la salut i els estudis tècnics.

Si l'oferta universitària no es defineix bé, l'horitzó de possibilitats que en aquests moments està obert també pot enfonsar les universitats petites, incapaces de competir amb les més grans i que actualment ja tenen una fama creada.

Les relacions empresarials i socials

Una de les qüestions no resoltes encara és la relació feble entre la Universitat i els móns empresarial i cultural de les Illes, a pesar que des de fa anys figura com una de les prioritats dels rectors.

Però fins ara sembla que la connexió entre l'àmbit universitari i el teixit d'empreses es limita als diferents acords signats per afavorir les pràctiques d'estudiants o per crear nous estudis i càtedres. Qui succeeixi Blasco en el càrrec tindrà haurà de reforçar aquesta relació, important perquè de cada vegada més la investigació científica necessita el sector privat per avançar. Les apor-

tacions econòmiques de les empreses, juntament amb les subvencions d'institucions públiques, són les vies de finançament dels investigadors balears, que no són, precisament, els qui disposen de més recursos econòmics.

Pel que fa a quant a la presència de la UIB en la vida cultural i social, sembla que ha augmentat. Potser hi ha una altra explicació al fet que per a molta gent la Universitat balear sigui una gran desconeguda, però n'hi ha que pensen que la distància que separa el campus de Ciutat continua sent el major obstacle perquè moltes de les activitats organitzades per la Universitat arribin a tot el públic, no únicament a estudiants i professors.

Atenció mediàtica

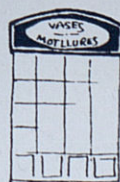
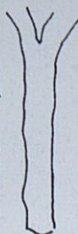
El que sí és indubtable és que els mitjans de comunicació tenen interès en tot el que té a veure amb l'àmbit universitari. Es donen a conèixer els resultats de les investi-

gacions, les dades de nou alumnat, com evolucionen les obres de la carretera, les novetats en estudis, els premis aconseguits, els atorgats... I a partir d'ara, el que centrarà l'atenció mediàtica és la cursa electoral cap al rectorat, una vegada que Avel·lí Blasco ja s'ha autodescartat. L'actual rector tampoc no ha volgut donar pistes sobre qui del seu equip podria continuar, encara que noms com els dels vicerectors Sergio Alonso i Francisco Muñoz sonen com a possibles successors. Queden de molts mesos fins al març i la llista de candidats pot canviar molt. L'any 2003, quan es va presentar Blasco, es va passar d'una llista bastant llarga a una terna de la qual també formaven part Pere Deyà i Llorenç Valverde.

Fins ara, oficialment, només Carles Manera, ex-vicerektor de la UIB, Montserrat Casas, primera síndica de greuges de la UIB, i Martí March, ex director general de Universitat, ja han confirmat la seva intenció de presentar-s'hi. També sona el nom de Llorenç Valverde.

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

Avel·lí Blasco i Esteve

«Tenim un índex gairebé llatinoamericà de persones entre 18 i 24 anys que fan estudis universitaris»

PERE BUENO

Amb una espina clavada per no haver pogut implantar nous títols universitaris de grau durant el seu mandat, Avel·lí Blasco fa una anàlisi dels quatre anys que ha governat la Universitat que reflecteix prou el tarannà amb què l'ha regida. Confiança en el seu equip de govern (de vegades, cal reconèixer-ho, aquesta confiança s'ha convertit en permissivitat excessiva: recordem les declaracions contra el català d'un dels seus vicerectors), missions per invertir en infraestructures en col·laboració amb un Govern de les Illes Balears amb qui s'ha sabut relacionar molt bé i preocupació per com s'implanta a l'Estat espanyol l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES). Recorda les tensions entre els rectors i el Govern Aznar, no està content amb la primera ministra d'Educació del Govern Zapatero, María Jesús Sansegundo, i, en canvi, està alabat amb el ritme que ha introduït la nova ministra, Mercedes Cabrera.

Entrevista

Quin balanç feis del mandat del vostre equip de govern a la Universitat?

Hem fet moltes coses de les que teníem planejades. No totes. Si començam per les que no hem pogut dur a terme, és fonamental que no hem pogut am-

dis amb el calendari laboral, hem implantat la primera titulació que s'imparteix completament per Internet...

Pel que fa a la recerca, ja era un aspecte amb bons resultats quan vàrem entrar. I els darrers indicadors mostren que estam en un lloc destacat en

comparació amb altres universitats: una dada interessant és que tenim una mitjana de 0,95 tre-

«No hem pogut ampliar els estudis reglats de grau»

pliar els estudis reglats de grau. Això es deu a la moratòria que ha establert el Govern espanyol. Des de la UIB pensàvem que l'actualització del sistema universitari de l'Estat espanyol a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) era imminent i, per això, ens estimàrem més esperar que hi hagués les directrius per aprovar nous estudis.

Però pens que hi ha molts de projectes que hem pogut executar. En matèria de docència, destacaria la implantació de diversos postgraus oficials. En aquest aspecte, hem prioritzat la qualitat en detriment de la quantitat. Aquest primer any n'hem ofert vuit, i per al curs que ve n'acabam d'aprovar quinze.

També vull remarcar que hem fet més flexibles alguns aspectes relacionats amb el dia a dia de la comunitat universitària, sobretot amb l'alumnat. El primer any vàrem modificar el reglament acadèmic; hem fet que les secretaries estiguin obertes alguns horabaixes, hem canviat els concessionaris dels bars i les copisteries, hem fet compatible l'horari d'alguns estu-

balls publicats per investigador permanent (davant la mitjana espanyola, de 0,55).

També teníem molt d'interès a aprofundir la relació entre la Universitat i la societat de les Illes en l'aspecte cultural, laboral, econòmic, etc. Crec que en això hem de continuar actuant: és una lluita constant que no hem d'abandonar. Des del punt de vista cultural, hem incrementat la presència de la UIB a la societat: per exemple, duim cicles de conferències als centres municipals, en col·laboració amb els ajuntaments, duim cursos de la Universitat Oberta a Eivissa i Formentera, ara dirigim la UIMIR de Menorca... De cada vegada crec més en la feina d'extensió cultural, de difusió del coneixement de la Universitat cap a l'exterior. Quant a la relació amb el teixit econòmic i social, trob que hem fet passes importants, però és un camí difícil. Encara hem de transferir millor els resultats de la recerca a les empreses; però, en canvi, hem encetat línies de col·laboració perquè les empreses participin als estudis de la UIB: s'ha conegut molt en

l'increment de les pràctiques en empreses. Hi ha altres formes de col·laboració, com ara empreses que financen una activitat acadèmica determinada: una assignatura, un congrés, unes jornades... Una altra forma d'entesa són les càtedres. Ara signam un conveni amb Llabrés Feliu per instaurar-ne una.

És lògic que la UIB cerqui la complicitat de les empreses. No teniu la

**nou
vent**

www.bitel.es/nouvent
nouvent@bitel.es
Villalonga, 45 - 07013 - Palma de Mallorca
Tel. 971 287 100 - 971 287 461
Fax 971 454 298

**retractilat de catàlegs i revistes
mailings en general
gestió d'enviaments
franqueig de correspondència
manipulació
bases de dades
serveis especials**

por, però, que el fet de cercar en el món empresarial el finançament que no aporten les arques públiques pot provocar que la universitat perdi la independència, i, en conseqüència, el paper que li correspon de marcar solc, camí, per al país?

No. Jo no crec en absolut en la subordinació de la universitat a l'empresa. I crec que la universitat no

ha de fer formació únicament pensant en l'empresa: crec que ha de fer formació en general. En molts de casos, aquesta formació acaba en una qualificació que és emprada pels estudiants per trobar feina. Però no hem de condicionar el nostre mapa de titulacions ni la nostra orientació només a les necessitats de l'empresa. Evidentment, hem de mantenir títols que tenen poca sortida laboral; més en

el cas nostre que som l'única universitat del nostre àmbit territorial.

Hi ha espai a les Balears per a una altra universitat?

Jo crec que hi ha molt poc espai. Sobretot si la UIB continua creixent (que ho ha de fer) en titulacions. Encara ens en manquen d'importants. Cada any surten uns vuit-cents estudiants de les Balears per estudiar a fora: d'aquests, cinc-cents (aproximadament) se'n van a cursar estudis que no s'imparteixen aquí. Si cobríem les quatre o cinc carreres més demandades per aquesta gent, oferiríem una oferta prou completa. Crec que hi ha molt poc espai per a una altra universitat.

Ara bé, això no vol dir que no ens trobem a un nivell gairebé llatino-americà de persones entre devuit i vint-i-quatre anys que fan estudis universitaris: un 26%, molt poc comparat amb el 40% espanyol (que ja és un dels índexs més baixos de l'Europa occidental).

I pel que fa a l'extensió universitària, pensau que la universitat virtual substituirà progressivament la docència presencial o bé creis que són camins paral·lels que poden conviure?

La UIB és pionera en Campus Extens [difusió de part del contingut d'una assignatura a través d'Internet], que està implantat des de l'any 1996. La nostra és la universitat de l'Estat que ofereix més contingut semipresencial, assignatures que ofereixen una part del

Roldan

C/ Eusebi Estada, 66 - 68
07004 Palma de Mallorca
Tlf. 971 763 666 - Fax 971 763 667
Internet: <http://www.roldan.es>
e-mail: roldanib@roldan.es

Certificat de Qualitat
ISO 9001:2000 Nº 02.0507-0

Cream espais per conviure

contingut a través de la xarxa: en guany tenim més de cinc-centes assignatures a Internet. Crec que el futur va en aquesta línia: no l'ensenyament totalment *on-line* sinó l'ensenyament semipresencial, en contacte amb el professor. A la UIB tenim un títol *on-line*, però també

a la tramitació al Senat que en parlen d'una manera absolutament genèrica. El Govern d'Aznar no hi va fer res, el primer ministeri del Govern Zapatero ha estat lentíssim, i és ara amb la nova ministra que s'estan començant a posar les bases d'això. El proble-

ma és que han canviat l'enfocament, ara ja no hi ha un catàleg de titulacions: al final permeten que siguin les univer-

sitats mateixes les que defineixin els títols.

Quina relació heu tingut amb els estudiants? S'ha conegut que hi hagut un canvi a la presidència del Consell d'Estudiants, després de tants anys de representació progressista majoritària?

La relació de l'equip rectoral amb els estudiants ha estat sempre bastant bona: hem intentat estar molt a prop dels estudiants, perquè pens que ens hi hem d'entendre. Intentam pactar totes les mesures que afecten els estudiants. He coincidit amb quatre presidents del Consell d'Estudiants, i amb tots quatre la relació ha estat bona, encara que s'ha canalitzat fins ara a través del vicerector d'Estudiants i amb el darrer president la relació és directament amb el rector.

Jo no sabria dir si s'ha conegut la diferència amb el canvi. Realment, l'equip actual ha estat un temps sense actuar. Supòs que es preparaven, perquè ara realment s'han posat en marxa. Crec que la major part dels estudiants no són afiliats ni a partits, ni a entitats, ni a associacions. I pens que els presidents del Consell d'Estudiants han de ser presidents de tots els estudiants.

La UIB ha estat durant molts d'anys una referència en matèria de normalització lingüística. Com és que ara ha tornat a sortir la polèmica del català, amb un vicerector que defensa que es torni enrere i que ha tornat a treu-

re a rotlle la discussió sobre la llengua de l'ensenyament?

Jo no tenc la percepció que el català torni a ser conflictiu a la Universitat. Més aviat al contrari. Em fa la impressió que no serà un element central en les pròximes eleccions. De fet, hem passat d'un 32% de docència en català el curs 1999-2000 a un 57% el curs 2005-2006. Tenim més de la meitat de docència en català, i això sense provocar problemes. Sobre les declaracions d'aquest vicerector, crec que varen ser desvirtuades pel mitjà de comunicació que les va publicar. La posició del meu equip de govern ha estat potenciar el català: el Pla lingüístic té una consignació pressupostària de 60.000 euros anuals. Part d'aquesta pujada s'explica per aquest pla.

Com és que no us presentau a la reelecció? És una decisió personal o compartida per l'equip de govern de la Universitat?

Fa quatre anys que som rector; i en vaig fer quatre de vicerector d'una àrea amb molta d'activitat. He vist com els meus indicadors de recerca davallaven molt. He pensat que el meu cicle de gestió havia d'acabar. I, pel que fa a l'equip, hi ha vicectors que també estan cansats i n'hi ha d'altres que pretenen continuar gestionant la Universitat; és clar que això ja dependrà del pròxim rector. Però la decisió és meua.

Si us haguéssiu de presentar a rector, quines línies marcarien el vostre programa?

Primer, cal fer una bona adaptació al marc europeu i a la LOU. Sobre tot a l'espai europeu. Haurem de definir molt bé quines titulacions volem oferir i, a partir d'aquí, elaborar uns bons plans d'estudi. No em cansaré de dir-ho: les tensions corporativistes entre diferents grups dins la universitat (per tenir més docència, per col·locar cadascú la seva gent) no afavoreixen tenir una visió de conjunt. El prò-

«Hi ha molt poc espai a les Balears per a una altra universitat»

és cert que jo he intentat oferir a distància dues carreres més, i les facultats respectives em varen dir que no. En part, perquè tothom està a l'espera dels nous plans d'estudi.

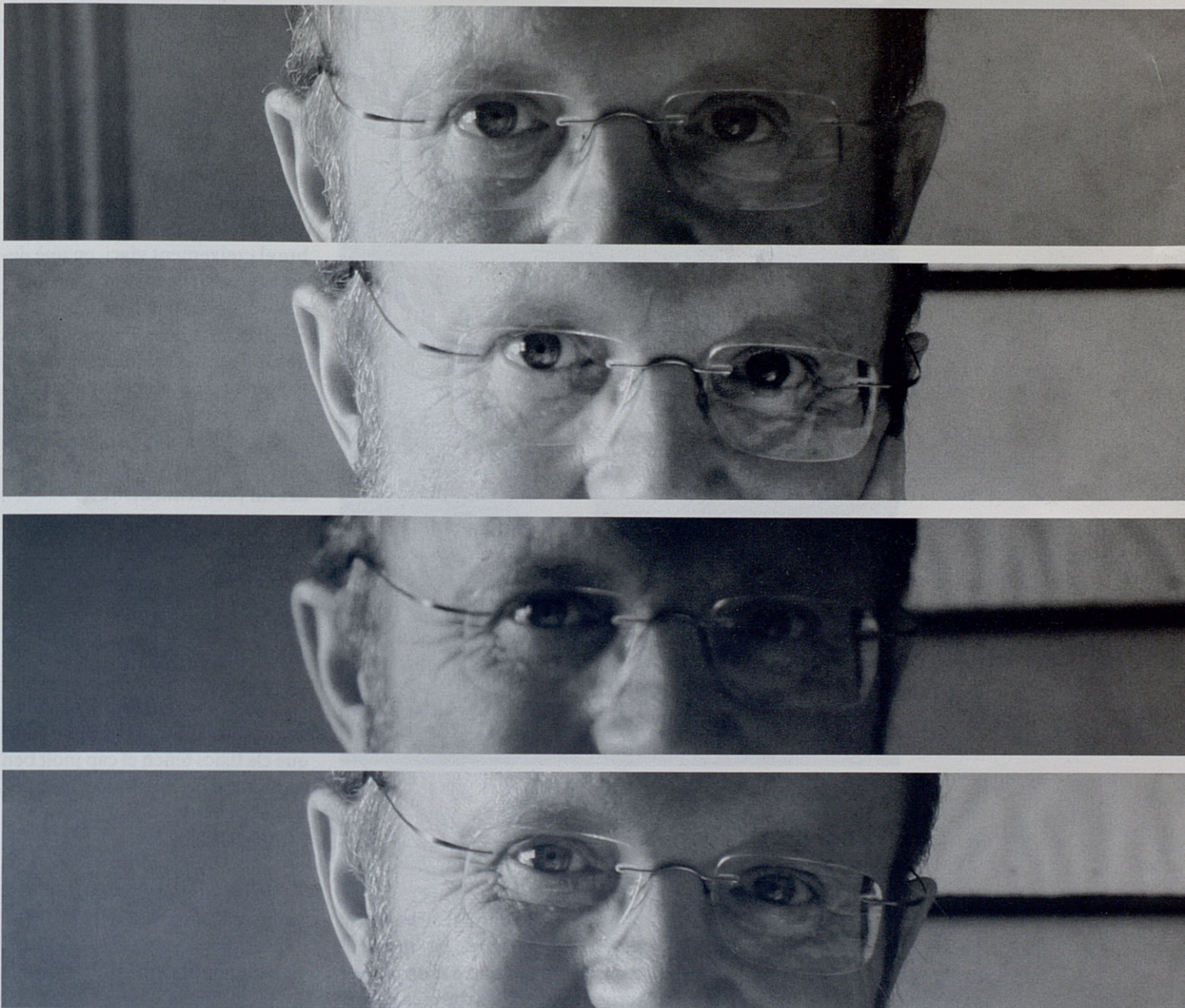
Però les universitats a distància tenen més alumnat any rere any i les tradicionals tenen problemes per mantenir el nombre d'alumnes.

Això és vera però crec que s'hi han d'introduir matisos. D'entrada, molta de la gent que entra a les universitats virtuals abandona els estudis: un de cada dos alumnes de la UNED abandona els estudis i, en determinades carreres, l'índex d'abandonament s'acosta al 80%. Són xifres oficials.

Hi ha un segment de la població que no té temps per anar a classe (gent que treballa, gent que viu enfora de la Universitat...); i és evident que les universitats hi han de donar una resposta.

Com veis la implantació de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior?

Ens hem retardat moltíssim. La Declaració de Bolonya és de l'any 1999. Jo sempre pos l'exemple que el Marroc (un país que no té per què aplicar les directrius de Bolonya) ja ha tret la primera promoció (de tres anys) adaptada a Bolonya. La LOU no parlava de Bolonya inicialment, ho varen introduir al final, amb dos articles

fessorat ha de ser conscient que el que és important és el producte final: que al final de la carrera un alumne pot haver tingut més de quaranta professors diferents.

Segon, hem d'implantar titulacions noves. És l'espina que m'enduc de la meua etapa de rector. Sempre he dit que aquí fan falta enginyeries, sobretot enginyeries generalistes: Enginyeria Industrial, per exemple. També s'han d'introduir carreres noves en el camp de les humanitats: Comunicació Audiovisual i Periodisme. Quan el centre adscrit Alberta Jiménez va sol·licitar la implantació de Periodisme, nosaltres pensàvem que els títols adaptats a Bolonya estaven a punt d'arribar:

si haguéssim sabut que això s'havia de torbar tant, hauríem demanat Periodisme també per a la UIB. En tercer lloc, tot i que cal destacar que al principi de la legislatura signàrem amb el Govern de les Illes Balears un pla d'infraestructures per valor de vint-i-set milions d'euros (que s'està realitzant, encara que ha començat tard), el campus s'haurà de continuar ampliant. Una altra qüestió és que els ensenyaments adaptats al nou marc europeu necessiten tot un altre tipus d'infraestructura, com ara classes més petites; i això implicarà una remodelació de part d'allò que ja tenim.

Pel que fa a la recerca, crec que el moment actual és molt bo. Fins i

tot en camps en què anàvem una mica enrere, com les ciències socials, crec que ara millora, sobretot perquè tenen accés a finançament a través de projectes europeus.

Com analitzau la política universitària del Govern balear i de l'espanyol?

Em fa la impressió durant el final del Govern Aznar no hi havia enteniment entre els rectors universitaris i la Secretaria d'Estat d'Universitats. Amb la primera ministra del Govern Zapatero [María Jesús Sansegundo], encara que hi teníem un tracte més cordial, hi havia la impressió generalitzada de man-

ca d'operativitat, manca d'eficàcia: en dos anys gairebé varen fer poc per posar en marxa l'espai europeu. En canvi, la ministra actual [Mercedes Cabrera], dedica molta atenció a l'educació universitària. Pel que fa al Govern Matas la relació ha estat molt bona. Vull destacar que quan la Universitat ha fet una reivindicació, el Govern ens ha atès. Hem incrementat la transferència nominativa de trenta-nou milions d'euros a cinquanta-dos i mig. També hi ha els vint-i-set milions del pla plurianual d'infraestructures, que s'haurà d'actualitzar. I també he de dir que el Govern ha respectat sempre el que ha decidit la Universitat en temes interns. L'únic aspecte en què no hi ha hagut una entesa clara ha estat la recerca.

La UIB, com a institució de les Illes, està afectada directament

pel canvi del model urbanístic per a les Balears. És més: el campus queda entre el segon i el tercer cinturó. La darrera agressió és que hi faran una central elèctrica davant. Quina opinió en teniu?

Primer de tot, crec que cal separar la polèmica de la central. Nosaltres hi estam completament en contra. Hi hem presentat al·legacions directes; també hem fet saber directament al Govern que ens hi oposam. En rebrem el promotor per cortesia i per educació, perquè ens ho ha demanat directament, però això no farà canviar la nostra posició.

En canvi, quant a la primera part de la pregunta, la Universitat com a tal no hi té un posicionament. El que passa és que hi ha molts de membres de la UIB que (individualment o com a grups) mostren

preocupació, en articles científics, en articles divulgatius, per aquest creixement i hi són crítics. De la mateixa manera que la Universitat no opina d'altres temes, no hi ha cap acord en aquest sentit. Sí que varem emetre un comunicat (al principi del meu mandat) expressant la nostra preocupació sobre el creixement viari, en què demanàvem un consum moderat i sostenible del territori.

Sí: hem vist com Palma s'acosta de cada vegada més al campus. Son Espanyol ja hi era, i el Parc Bit ja fa anys que hi és. El metro no el veig com una agressió, sinó tot el contrari: és una manera de resoldre un problema històric.

Farem un exercici: destacau una qualitat de cadascun dels candidats que sonen com a possibles successors al Rectorat: Montserrat Cases.

És una persona amb un cap molt ordenat. Es nota que és física i crec que els físics tenen el cap molt ben estructurat.

Martí March.

Té una gran experiència de gestió; ha tingut molts de càrrecs: cap de departament, director general. Haver fet gestió ajuda a fer gestió.

Carles Manera.

Fa unes anàlisis molt brillants. Sempre he estat seduït per les anàlisis que fa de qualsevol aspecte: té molta capacitat per analitzar i tractar problemes.

Sergio Alonso.

És també un físic: també té la ment molt ordenada. Diria que és una persona imparcial, que escolta tot-hom i que té un bon sentit arbitral.

Per si de cas, Llorenç Valverde.

És un home molt brillant en l'exposició i en destacaria la passió que posa en el que fa.

Bon nadal i Felig any Nou

arts
xisco
gràfiques

Tel. / fax: 971 475 754

La Universitat del segle XXI

ANTONI BENNÀSSAR MOYÀ

La institució universitària haurà d'encarar la finalització de la primera dècada del segle XXI com una època en la qual viurà un procés de canvi profund pel que fa al funcionament.

Així, la universitat espanyola haurà de canviar durant els propers anys la seva manera de funcionar tradicional. El primer que mudarà a la vida universitària són els mètodes clàssics d'ensenyament. Uns canvis en la metodologia docent que partiran del procés de convergència de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES). D'aquesta manera, per entendre la universitat del segle XXI hem d'abordar l'efecte que tindrà el denominat procés de Bolonya sobre l'ensenyament universitari. A més, i en l'àmbit de la normativa estatal, estam vivint en aquests mateixos moments un procés de reforma de la màxima disposició en matèria d'universitats: la Llei orgànica d'universitats (LOU). Una nova redacció de la LOU que inclourà en el moment que entri en vigor, després de més de 5 anys de vigència, novetats destacades encara que no revolucionàries. Per últim, i en l'àmbit balear, s'haurà d'analitzar de quina manera la nostra màxima institució educativa, la Universitat de les Illes Balears (UIB), afronta les primeres dècades del segle XX quant al seu desenvolupament i la seva consolidació.

La declaració de Bolonya: vénen temps de canvi

La integració dels estudis universitaris en l'àmbit europeu s'inicia amb la signatura d'una declaració, el dia 25 de maig de 1998, per part de quatre estats europeus: França, Alemanya, Itàlia i Regne Unit. Aquesta declaració propugnava, per primera vegada, la creació d'un «espai europeu d'ensenyament superior». El 19 de juny de 1999 es fa

una segona cimera que finalitza amb la proclamació de la denominada Declaració de Bolonya, text que és subscrit per trenta estats europeus. Aquesta Declaració propugna que l'educació superior s'ha d'enfocar des d'una necessària dimensió europea. Una dimensió europea que s'ha de tenir present en el desenvolupament curricular dels estudis, la cooperació institucional entre administracions educatives i l'establiment de plans d'estudis integrats.

L'adaptació de la universitat espanyola a Europa tindrà dues gran conseqüències immediates. En primer lloc, s'haurà de construir un nou model d'ensenyament basat ja no en el còmput d'hores impartides de classe i rebudes per l'alumne —com s'ha fet fins ara— sinó que s'haurà de computar i valorar el conjunt de feina que fa l'alumne per assolir els coneixements necessaris de cada matèria. Així, s'implanta el sistema dels denominats crèdits europeus, o crèdits ECTS, que pretenen analitzar i valorar quantes hores de feina ha de fer un alumne mitjà per aprendre allò que es considera necessari a cada estudi. Aquestes hores de feina no seran només hores de classe magistral, ni tan sols hores presencials, sinó que el professorat haurà de valorar forçosament les hores de tutoria, d'assistència a seminaris, d'estudi i investigació de l'alumne a casa seva, etc. D'aquesta manera, la imatge de la universitat clàssica, on un catedràtic exerceix el seu mestratge recitant coneixement a uns alumnes que de manera passiva l'anoten i posteriorment memoritzen quedarà en un record del pas-

sat amb els crèdits ECTS. L'EEES es basa en un model d'«aprenentatge actiu», que vol un alumne que faci feina de manera autònoma i amb uns professors que adquireixin, de cada vegada més, el paper de tutors que guien l'ensenyament mesuradament autodidacte dels seus alumnes. Aquesta nova visió de l'ensenyament suposa una autèntica revolució educativa. La vella guàrdia de catedràtics i molts de professors titulars s'hauran de reciclar en les noves metodologies d'aprenentatge. A més, els crèdits ECTS implicaran ben segur una dedicació més gran dels professors a la docència. Fer un seguiment dels alumnes de manera individualitzada, com exigeix el crèdit ECTS si es vol implementar amb rigor, suposarà que el professor haurà de dedicar un major percentatge d'hores de les que ara dedica a l'activitat docent. Aquest fet podria provocar que la balança entre investigació i docència dels professors universitaris, a hores

d'ara esbiaixada en favor de la investigació, s'hagi d'inclinar de manera compensatòria afavorint l'activitat docent.

Des d'un punt de vista legal, l'intent d'articular un Espai Europeu d'Ensenyament Superior ha provocat que a l'Estat espanyol el model ja històric de llicenciatures s'hagi acabat. A partir d'ara, els ensenyaments universitaris s'estructuraran en graus (primers cicles), màsters (segons cicles d'especialització) i doctorats (que es mantenen, amb modificacions, com el grau acadèmic més alt a la universitat espanyola). Comencen a dibuixar aquest nou marc normatiu el Decret 55/2006 i el Decret 56/2005, de 21 de gener, pels quals es regulen els estudis oficials de grau i postgrau.

La reforma de la Llei orgànica d'universitats (LOU)

A curt termini, la universitat espanyola està pendent que s'esco-

meti la reforma de la seva llei més important, la Llei orgànica d'universitats (LOU). La LOU va ser aprovada durant la legislatura passada enmig d'una gran contestació de la comunitat universitària. El desenvolupament de la LOU ha generat situacions d'anquilosament i mal funcionament que ara, mitjançant un projecte de reforma que actualment s'està tramitant a les Corts espanyoles, es pretenen corregir. La futura reforma, si s'adequa a l'esperit del projecte, pretén canviar fonamentalment un aspecte que ha estat problemàtic des de la entrada en vigor l'any 2001 de la LOU: el règim d'accés i permanència del professorat universitari. La LOU va dibuixar un sistema fonamentat en una separació important entre el professorat laboral i el professorat universitari. Per accedir a places laborals és necessari l'acreditació positiva per les denominades «agències de qualitat», entitats que tenen encomanada la tasca de valorar els cur-

rículums dels docents. Per accedir a places funcionaries s'ha de passar per unes oposicions prèvies, conegudes com a «habilitacions», que es realitzen anualment i de manera centralitzada per a tot l'Estat. Ambdós models han mostrat problemes i la nova LOU intentarà adequar un sistema més transparent i assequible per seleccionar els nous docents universitaris. Esperem, pel bé de la universitat, que ho pugui aconseguir.

La Universitat de les Illes Balears i els seus reptes de futur

Dins un marc de canvi constant, la Universitat de les Illes Balears es trobarà la pròxima dècada uns reptes de futur seriosos. Inicialment, la UIB s'haurà d'adaptar a l'Espai Europeu d'Ensenyament

Superior i a les noves modalitats d'estudi, com qualsevol altra universitat de l'Estat. A més, i en l'àmbit balear, la UIB haurà de prendre decisions serioses per establir quin model universitari volem per a aquestes Illes.

La societat illenca ha de decidir de cara a futur quina universitat vol; decisió que comporta, en darrera instància també, quin model de societat propugna de cara a futur. Les Illes Balears tenim una ràtio d'alumnes universitaris que és la més baixa d'Espanya. Això és una hipoteca seriosa per al futur d'aquest país. Per millorar aquesta situació és necessari un canvi d'hàbits socials, evidentment, però també és necessari fer una aposta política forta per la UIB. Així, esdevé imprescindible que les administracions públiques facin políti-

ques i inversions que potenciïn la nostra màxima institució educativa, la UIB, i la prestigiïn davant el conjunt de la societat.

Des d'un punt de vista estructural i arquitectònic, i reconeixent que durant els darrers anys s'ha millorat força, és necessari culminar el campus de la UIB i construir obres bàsiques, com la desitjada biblioteca central o un paranimf emblemàtic que serveixi durant el curs de gran sala de conferències. A més, la UIB presenta, des d'un punt de vista estructural, el problema de com s'ha d'integrar, urbanísticament i científica, amb el Parc Bit. El projecte del Parc Bit mai no ha estat clar i sembla, per un observador extern, una oportunitat perduda. No s'hi han instal·lat empreses emblemàtiques (recordem, per comparança, els somnis del tras-

Embat
Llibres

PEDAGOGIA - PSICOLOGIA - CIÈNCIES SOCIALS

Pge. Papa Joan XXIII, 5-E • Geranis Centre - Tel. 971 713 350 • Fax 971 215 641 • 07002 Palma de Mallorca

passat Nadal Batle sobre la instal·lació d'un centre d'investigació de la companyia informàtica Apple a Mallorca) i la vida del Parc Bit discorre de manera paral·lela, i en certa mesura d'esquena, a la Universitat. La integració d'ambdós centres, que necessita suport i impuls per part dels poders públics, sembla una tasca imprescindible. Per últim, i des d'un punt de vista arquitectònic, per tenir un campus de categoria és necessari fer un projecte complet d'enjardinament del campus de la UIB. A tots en vénen al cap les imatges dels campus nord-americans, anglesos o francesos que simplement des de un punt de vista paisatgístic és un plaer contemplar-los i passejar-hi. La UIB hauria d'anar per aquest mateix camí.

No només amb arquitectura i obres es construeix una universitat. Així, la UIB i els dirigents polítics educatius d'aquesta terra han de dibuixar el camí de la nostra universitat a partir dels estudis i les línies educatives. S'han d'implantar noves titulacions. El vell somni d'aquest país és que la UIB tenguí una facultat de medicina. No serem, se-

gons la meua opinió, una universitat completa fins que la màxima institució universitària illenca no pugui formar els seus propis metges. A més, una facultat de medicina obriria noves línies d'investigació en matèria de ciències de la salut que podrien contribuir que la UIB tingués centres de recerca destacats en el marc estatal i internacional. Quant a les ciències humanes, i per no limitar-nos a propostes vinculades a les ciències naturals com sol passar sempre, proposam de manera agosarada que la UIB constitueixi un centre d'investigació multidisciplinari en l'estudi de la política i la societat. Així, i fora voler ser pretensiosos, recordem per exemple la importància que ha tingut l'*Institut für Sozialforschung* a l'hora de situar a la ciutat alemanya de Frankfurt com un referent cabdal pel pensament del segle XX. En el nostre cas, i per les peculiaritats de la nostra terra, temes com la globalització econòmica, els moviments migratoris, o el problema de la desconexió entre la política i les masses podrien esdevenir en matèries força interessants per ser es-

tudiades des de una institució acadèmica illenca en l'àmbit social. Per acabar amb els reptes de futur, la UIB ha d'adoptar necessàriament un paper destacat durant els propers anys en un àmbit que no podem oblidar: la normalització lingüística i cultural d'aquest país. En una època de retrocessos continuats en el ja de per si lent procés de normalització lingüística, la UIB ha de ser estandard de la defensa de la llengua i cultura pròpies. Així, esperem que les autoritats polítiques confiïn en la institució universitària illenca com a ens consultiu i orientador per fer polítiques decidides en favor de la llengua i la cultura catalanes. A més, la UIB mateixa no ha de fer passes enrere quant als objectius normalitzadors assolits. D'aquesta manera, la llengua vehicular de l'ensenyament universitari ha de ser majoritàriament la catalana, i s'ha de fer normal almenys a la vida acadèmica allò que, malauradament, no ho és a la societat.

***Antoni Bennàssar Moyà és professor de Dret Constitucional a la Universitat de les Illes Balears.**

El camí cap a la diferència en un entorn globalitzat

CLIMENT PICORNELL I JAUME SUREDA

La creació i desenvolupament de la Universitat de les Illes Balears (UIB) constitueix el factor sociocultural més important de la segona meitat del segle XX a les nostres illes.

No només per la implicació ciència-societat (a tall d'exemple, es llegeix una tesi doctoral pràcticament cada setmana) sinó pel que ha representat i representa l'amarament social constant de personal format a una universitat. La seva constitució significà el tan anhelat accés a l'educació superior per a tothom, no només per a les classes més privilegiades. Un pic assolida la meta de tornar a tenir estudis universitaris a les illes, la UIB s'ha de plantejar els reptes de la qualitat i l'excel·lència, això sí, amb consciència de la seva joventut, de les potencialitats reals de la institució (som una universitat de dimensions reduïdes) i dels reptes de futur, entre els quals destaca la homogeneïtzació de l'espai universitari

europeu i l'ús intel·ligent de les noves tecnologies. Sense renunciar a la diferència, en la qual hi radica un element potent de competitivitat global.

Una universitat jove

No hi ha present sense passat. Per situar correctament les dades sobre la Universitat de les Illes Balears en el seu present, cal ser conscients del seu punt d'arrancada. L'any 1483 el rei Ferran II havia autoritzat l'Estudi General de Mallorca, que es transformà l'any 1692 en la Universitas Maioricensis Lulliana, que durà fins al 1829, en què acabà la seva vida la primera etapa de la Universitat a les nostres illes. D'aleshores ençà la reconstrucció de la Universitat a les Illes Balears recomença a través de l'Estudi General Lul·lià (1950), la creació de la Càtedra Ramon Llull (1959), la instauració d'uns cursos comuns de Filosofia i Lletres (1968) –tot això anterior, amb el patrocini de la Universitat de Barcelona–; la creació d'un Patronat i d'una Comissió Promotora, entre 1972 i el 1978, feren possible el retorn dels estudis universitaris a les Balears, per decisió del Ple del Congrés de Diputats del 15 de març de 1978. Una comissió rectora presidida per Antoni Roig i un primer rector nomenat, Antoni Ribera, conduïren a les primeres eleccions per al càrrec de rector. El desembre de 1982 fou elegit el Dr. Nadal Batle, que fou confirmat pel Claustre Constituent de 1984, reelegit de bell nou els anys 1987, 1990 i 1993. No es presentà a les eleccions que convocà abans d'exhaurir el seu termini l'any 1995. El

nou rector va ser el Dr. Llorenç Huguet, que va ser tornat a elegir, fins a l'any 2003. D'aquell any, i fins l'actualitat, ocupa el càrrec el Dr. Avel·lí Blasco, que ja ha anunciat que no es presentarà a les noves eleccions de març de 2007.

En una primera etapa, i resumint molt, tot i que s'havia aconseguit la implantació universitària a les Balears calia afrontar el problema generat, entre altres coses, pels baixos pressupostos, la gran mobilitat del professorat, que deixava orfes departaments sencers o la minsa oferta acadèmica; en resum, la construcció d'una vertadera universitat. En el període en què fou rector Nadal Batle (1982-1995), dotze anys, es posaren els fonaments. Dels trets d'aquesta època es podrien destacar: la redacció i el desenvolupament dels estatuts de la Universitat, peça clau per al seu funcionament; el desenvolupament de nous estudis –l'oferta bàsica de la universitat a la societat, però no l'única–, l'inici de la construcció del campus universitari, la consolidació de la UIB –en relació amb la seva implantació i inserció social dins les illes Balears–, l'increment de les relacions exteriors, sobretot amb l'estranger, a través dels convenis, dels programes europeus, dels postgraus compartits; la millora progressiva de les capacitats d'investigació (la UIB es trobava ja el 1990 entre les sis primeres universitats de l'Estat espanyol en ràtio investigadora); l'assoliment de certes línies d'excel·lència, sobretot en tecnologies de la informació i la comunicació.

No es pot deixar de citar que la promulgació de la Llei de reforma universitària (LRU), l'any 1983, obrí noves perspectives de desenvolupament i d'autonomia de les universitats i prova d'això és que els Estatuts que se'n derivaren confirmaren l'esperit de la llei: l'autonomia de la universitat, l'organització basada en els departaments, la reforma bàsica de l'estructuració acadèmica. Així, entre les tasques més importants que se'n despregueren, caldria destacar la

redacció dels primers Estatuts, que en fixaren des del nom (Universitat de les Illes Balears) fins a les missions d'ensenyament, recerca, difusió dels sabers, tot accentuant el fet essencial de ser una institució lligada a la realitat històrica, social i econòmica de les nostres illes. La UIB naixent ja es considerava que havia de ser un instrument important per construir el nostre país. Els Estatuts de 1985 es van haver de reformar, en un parell d'ocasions, bàsicament per recollir la complexa jurisdicció que emanà de la LRU de 1983 i del seu propi desenvolupament. S'havia assentat, però, la convicció que la Universitat havia de ser una eina de transformació de la societat balear, a través de l'educació i, sobretot, de l'educació superior a l'abast de les capes socials que, abans, s'havien vist impedides d'accedir-hi. Durant l'etapa de Llorenç Huguet com a rector, entre altres actuacions, s'afirmaren les solucions per a una altra de les problemàtiques

de la UIB: la fragmentació territorial de les Illes Balears. Es posà fil a l'agulla desenvolupant les extensions territorials de la Universitat a Menorca i a Eivissa-Formentera, amb seus universitàries a les dues illes. Com a resultat d'aquest procés s'obriren canals de comunicació –aprofitant les noves tecnologies– per millorar l'ensenyament on line, cosa que, a la llarga, també possibilità obrir noves delegacions de la universitat a molts municipis i confegir un model informaticotelemàtic per a la formació continuada, un dels reptes de futur que afronten les universitats en aquest segle XXI. Cal també destacar de l'època del rector Huguet diverses iniciatives d'organització interna que tingueren un impacte positiu, com és el cas del document de plantilles o l'inici d'una estructura fonamentada més en les facultats que en els departaments.

El colofó d'aquesta etapa de la UIB ve representat per la redacció del

Pla estratègic. El claustre de la UIB va aprovar, el 2002, el Pla estratègic de la UIB (2002-2006), el qual, almanco teòricament, havia de guiar els passos de la institució durant aquests anys. Faria falta veure si s'ha estat capaç de seguir-lo o esbrinar fins a quin punt es

veis, els processos d'avaluació institucional, les avaluacions segons el model europeu d'excel·lència: EFQM, etc.) és l'existència d'un sistema de gestió de qualitat i la seva implantació, que suposarà adoptar eines i metodologies noves, per ajudar a millorar signifi-

cativament l'organització de la UIB en tots els nivells.

Encara és prest, i manca perspectiva, per saber què transcendirà

Encara és prest per saber què transcendirà de l'època Blasco

podien dur a terme totes les seves nombroses indicacions. El Pla es va estructurar en base a un sectors claus i els seus eixos són elements que organitzen l'actuació de la UIB de forma permanent, concretant la seva missió o la seva raó de ser. Són el següents: eix de la formació, eix de la recerca i de la innovació, eix de la llengua, eix de les persones (alumnat, PDI i PAS), eix del campus, eix de la captació de recursos i de la gestió, eix de les relacions amb la societat de les Illes Balears, eix de les relacions exteriors i internacionalització i eix del desenvolupament de valors culturals i socials. Així mateix, per tal d'ajudar a definir la identitat de la UIB, i per diferenciar-la d'altres universitats, es proposaven les següents línies preferents de treball: turisme, medi ambient, qualitat de vida i tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). No obstant això, es fa avinent que durant el desplegament del Pla estratègic es podria incorporar alguna nova línia preferent de treball.

Així mateix, en aquesta línia d'avaluar els diferents departaments i serveis, s'han anat efectuant diverses anàlisis i avaluacions, amb la intenció que la UIB fos una institució homologable amb els estàndards normalitzats de qualitat. A tall d'exemple, el Pla estratègic de la gerència de la UIB, en el qual s'adverteix que la pedra angular d'alguns dels més importants i actuals reptes universitaris (la convergència europea, l'acreditació de titulacions, la certificació de ser-

veis, els processos d'avaluació institucional, les avaluacions segons el model europeu d'excel·lència: EFQM, etc.) és l'existència d'un sistema de gestió de qualitat i la seva implantació, que suposarà adoptar eines i metodologies noves, per ajudar a millorar signifi-

Una universitat competitiva El lloc real actual de la UIB

El ball de xifres, per significar un creixement quantitatiu, és prou conegut i serveix de referent, però no s'han d'oblidar les passes qualitatives. El creixement en l'oferta de titulacions universitàries es desenvolupà a bon ritme (12 el 1982; 33 el 1995, 41 el 2006, sense tenir en compte els títols de postgrau i la titulació superior de Turisme). Els nous estudis tengueren una adequació complicada, quan el Govern aprovà el nou decret de titulacions universitàries, l'any 1990, amb l'aparició de nous títols i del crèdit com a mesura. La UIB va haver d'afrontar el repte no sense traumatismes i amb una economia d'assignatures, sense la qual, s'hauria produït un crack per sobresaturació de la capacitat docent. De les noves titulacions, cal esmentar les enginyeries lligades a les telecomunicacions i la informàtica, les matemàtiques, però també les lligades a l'economia o al turisme, aquesta darrera una aposta valenta, desafiant el centralisme que considerava que l'única titulació oficial havia de residir a Madrid.

Aquesta evolució comportà un procés paral·lel de creixement dels professors (245 el 1982, 621 el 1995, 1019 el 2006), de l'alumnat

(1045 el 1972, 12.232 el 1995, 13.751 el 2006), dels pressuposts (489 milions de pessetes el 1982, 6.203 el 1995, 12.456 el 2006 –78,86 milions d'euros–). Aquestes xifres donen una referència quantitativa de l'expansió de la UIB. S'ha de tenir esment que aquest ha estat un procés d'expansió no només dels departaments estrictes de la UIB –òrgans de docència i d'investigació– sinó de tot un entrellat de serveis, secretariats, laboratoris, aules de cultura, música o esport, i la participació en la Fundació Universitat-Empresa de les Illes Balears, instrument de col·laboració amb el teixit productiu de les illes des de l'any 1996.

Una de les obsessions socials és la de situar correctament el lloc de la UIB, dins un món de competitivitat futura, amb esment de dibuixar prèviament les característiques de la nostra universitat. Una universitat molt jove, de dimensions reduïdes i, per tant, amb falta de massa crítica a bastament per assolir determinades prestacions, que sí poden assolir universitats molt més grans. Per aquest motiu, sempre s'han de saber dimensionar correctament els paràmetres de la UIB, per proposar actuacions de futur assequibles. Tot tenint això present, però, ens podem sentir satisfets del paper i del lloc on s'ha col·locat la nostra universitat en aquests pocs anys d'existència. En quins criteris ens hem de fonamentar per dir que una universitat és més bona que una altra? En la recerca que fa el professorat o en les relacions que manté amb el món empresarial o en les opinions de l'alumnat sobre la qualitat docent? Sigui com sigui, però, aquests rànquings universitaris són de cada dia més nombrosos i de major influència sobre l'opinió pública i, per tant, sobre la societat i sobre els nostres futurs alumnes. En el darrer rànquing de les cinc-centes millors universitats del món realitzat per la Universitat Jiao Tong de Xangai només hi apareixen nou universitats espanyoles; la més ben situada és la Universitat de Barcelona en el lloc 151.

Les altres vuit són: l'Autònoma de Madrid, la Complutense, la Politécnica de València, la de València, l'Autònoma de Barcelona, la de Granada, la de Sevilla i la de Saragossa. En un altre rànquing de prestigi («The World's Top 200 Universities 2006»), de The Times, només hi apareix, la Universitat de Barcelona, que hi ocupa el lloc 190. És evident que la UIB, per les seves característiques, no es pot situar en aquestes tessitures. Ni tampoc en la classificació de les cent millors europees, en què només n'hi ha tres d'espanyoles: la Universitat de Barcelona, en el lloc 57 i, en les darreres posicions, l'Autònoma de Madrid i la Complutense. En el «Top 50 European Universities», de The Times, no hi ha cap universitat espanyola. Però sí que la presència de la UIB és notable entre les universitats de l'estat espanyol. En

una de les classificacions més serioses, feta enguany pel Grupo de Investigación S. C. Imago a partir del criteri de la producció científica de qualitat realitzada durant el període 1990-2004, la UIB ocupa el lloc 45 entre les 263 institucions analitzades. Un altre informe també recent, elaborat en aquest cas per la Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología, amb dades del període 1998-2002, que analitza l'índex de productivitat de recerca, situa la UIB en el lloc segon de l'Estat. És molt important, tant per l'assentament del present de la UIB com per situar-se correctament en el lloc de sortida cap al futur, convèncer la societat que la Universitat de les Illes Balears és una bona universitat i que en els rànquings avaluatius seriosos hi fa un bon paper. Tot això s'ha aconseguit, a més, salvant dificultats de finançament: s'ha de saber,

per exemple, que el 2004 –el darrer any amb dades comparatives fiables– la quantitat de doblers que la UIB rebia per alumne era 5,19 punts inferior que el terme mitjà de les universitats espanyoles.

La UIB i els reptes de futur El camí de la diferència

L'adaptació a la societat del coneixement i a un context globalitzat és un repte al qual s'estan enfrontant totes les universitats. Ja fa anys que es va iniciar el procés: l'any 1999 els ministres de 29 països europeus signaren l'anomenada Declaració de Bolònia, que posà en marxa algunes de les accions que, se suposa, aconseguiran aquesta adaptació. Hi ha, per tant, uns compromisos que, tant si es vol com si no, la UIB, i la resta d'universitats de l'Estat, hauran de complir. Adaptar-se a l'Espai Europeu d'Ense-

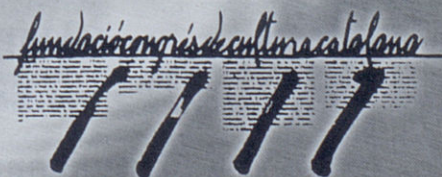

EL MIRALL

amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

nyament Superior es pot fer de diverses maneres. La via més fàcil, però també la que condueix a metes menys ambicioses, consisteix a plantejar aquesta adaptació com si fos, simplement, una exigència burocràtica i, conseqüentment, seguint les normes emanades d'altres organismes, centrar-se en els canvis mínims: variar l'estructura dels

estudis i, sobretot, els mètodes docents, les formes d'ensenyar. Assolir aquestes fites ja és prou important i ningú no pronostica que sigui cosa fàcil. Però conveé tenir clar que fent això, seguint només aquest camí, no farem res que no facin els altres. I precisament fer coses diferents és el repte més important que planteja l'adaptació en un entorn

globalitzat: el camí de la diferència és el que s'hauria de seguir per adaptar-nos a l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior.

Per encarar bé l'adaptació a un entorn globalitzat cal no només centrar-se a donar resposta als canvis imposats sinó, sobretot, cercar respostes a l'escenari de futur de l'ensenyament superior en el qual

Des de 1976

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

T'equipam per a l'aventura

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 (pati interior)
Palma

Tel. 971 71 67 31

Fax 971 71 85 97

refugi@detallsport.es

la Universitat de les Illes Balears s'haurà de moure. Dit en altres paraules: el gran repte consisteix a fer més del que faran els altres i, sobre-tot, fer-ho d'una altra manera.

La mobilitat, els alumnes captius i el perfil propi Com en tot exercici de prospectiva, jugam amb un elevat grau d'incertesa i és ben sabut que les tendències actuals poden variar i desdibuixar l'escenari previst. Amb les orientacions que s'observen en els darrers anys, el que sembla més previsible és que, a nivell general, les institucions universitàries, tot i perdre el monopoli de la creació i transmissió del coneixement, hi continuaran tenint un paper preponderant, sobre-tot les universitats públiques. Així i tot, però, la competència entre les universitats s'accentuarà de forma notable. De cada dia el nombre d'alumnes captius, alumnes que

decideixen estudiar a una universitat concreta, no perquè creguin que sigui la millor opció acadèmica sinó, simplement, perquè no se'n poden anar a una altra, aquest tipus d'alumnat, dèiem, es reduirà considerablement. La decisió sobre on estudiar es basarà més en criteris de qualitat i prestigi que no en motius de proximitat geogràfica o de simple interès per al desplaçament. Preparar-se per a un escenari amb una mobilitat considerable en el camp de l'educació superior (per cert, convé recordar que 29 de cada 100 universitaris amb residència habitual a Balears estudien a la Península: a casa nostra l'escenari de futur ja té molt d'actual) implica fer de la qualitat una de les metes de la política universitària. I per això no queda més remei que especialitzar-se: seguir el principi de fer poques coses però

ben fetes. El que hauria d'importar no és ampliar indefinidament el catàleg de carreres sinó aconseguir que les que es tenen gaudeixin d'un elevat grau de prestigi. Les universitats preocupades més per la quantitat que per la qualitat, les institucions sense un perfil propi, tendran mal de fer sobreviure en el futur que es comença a dibuixar.

Fins ara s'han fet poques passes per anar cap a l'especialització; la UIB pateix els mateixos mals que la pràctica totalitat de les universitats espanyoles: l'escassa diferenciació. Un dels inconvenients del desenvolupament del sistema universitari espanyol dels darrers anys consisteix en l'uniformisme; totes les universitats estan tallades amb el mateix model: com més estudis millor i escassa o nul·la especialització. Ningú pensa que això pugui

continuar per molt de temps. Fa poc, Guy Haug, un dels millors experts en educació superior, ens recordava la necessitat de canviar la nostra manera de pensar i veure que «la Universitat ja no existeix: existeixen les universitats.»

Cal determinar en quins camps s'ha d'especialitzar la recerca i la docència superior a les Balears per orientar bé el futur de la UIB. Hi ha hagut

diversos intents per determinar vies prioritàries, no absents d'inconvenients. Així, per exemple, el Pla estratègic de la UIB per als anys 2002-2006 marca com a línies preferents el camp del turisme, el medi ambient, la qualitat de vida i les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC). Es constata, però, que aquesta prioritat ha tingut pocs efectes pràctics. Més conseqüències ha tingut –i

no precisament positives per a la UIB– el Pla de ciència, tecnologia i innovació 2005-2008 del Govern de les Illes Balears que, sorprenentment, ha situat la recerca en ciències de la salut com una de les àrees prioritàries a la nostra comunitat, i que s'ha traduït amb la creació d'un centre, al marge de la UIB, excel·lentment dotat. No discutirem la viabilitat que les Balears puguin sobre-

EL MIRALL
amb el suport de

**Consell de
Mallorca**

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

sortir en aquest camp –tan i tan competitiu– i ho deixarem a part, manifestant el desig que la nostra classe política es prengui el tema de les línies prioritàries de recerca i docència superior a Balears amb la seriositat que es mereix. És un error estratègic de primer ordre anar creant centres de recerca al marge de la UIB; no tenim, ho repetim, massa crítica a bastament per prendre decisions d'aquest tipus que no fan altra cosa que debilitar-nos a tots. Concentrar la recerca a l'entorn de la UIB crea una sinèrgia molt positiva.

El repte de l'avaluació permanent. La UIB té un grau elevat d'autonomia de gestió, i tot indica que la reforma de la LOU que ara s'està tramitant encara l'ampliarà, tot i que es debiliti el paper dels Departaments. Per treure'n el millor profit és imprescindible que aquesta autonomia vagi acompanyada de la responsabilitat. No és senzill transformar aquest principi –amb el qual és segur que tothom hi coincidiria– en accions pràctiques. Hi ha, però, una via de desenvolupament de la responsabilitat que hauria de ser ineludible: passar comptes. És a dir, els objectius i les tasques desenvolupades per assolir-los haurien de ser permanentment avaluats. I no només en el marc de la pròpia UIB; hauria de ser en el Parlament de les Illes Balears on, cada any, el nostre Rector passés comptes. Seria una manera de posar les coses en el seu lloc: el control del poder polític, centrat en els objectius i els resultats i l'autonomia, en els procediments. Per assolir aquest repte calen, almenys, dues coses: tenir un pla estratègic i una classe política que s'interessi per la Universitat més enllà de les paraules i els

discursos. Redactar el pla –recordem que l'actual finalitza aviat– és factible; canviar la forma d'entendre la Universitat per part del nostre poder polític és una cosa un poc més complicada.

El repte de la projecció i implicació social

És gairebé un tòpic: la Universitat ha de tenir més projecció social. De totes les maneres, la UIB manté convenis de col·laboració amb múltiples institucions de les Balears; al mateix temps, i fruit d'aquest major accés a l'educació superior que ha possibilitat l'existència de la UIB, a gairebé tots els llocs de decisió importants de les Illes, ja hi ha llicenciats per la UIB; l'impacte social de la nostra Universitat és major que el de moltes altres; la Fundació Universitat-Empresa –el pont edificat per la UIB per unir-se amb el món empresarial– signa cada curs més de 600 convenis amb empreses i altres entitats. Aquest front –el de la projecció social– no és precisament una debilitat de la UIB. Així i tot, però, hi ha determinats aspectes del vincle amb la comunitat que cal enfortir; sobretot els relacionats amb la implicació en la política universitària; el Consell Social de la UIB hauria de trobar un dinamisme del qual ara no gaudeix; fins ara aquest òrgan ha estat molt poc efectiu. Però creiem que potenciar-lo és del tot imprescindible per a la millora de la Universitat.

El repte territorial

Transformar les debilitats en fortaleeses és una virtut del pensament creatiu. La UIB ha hagut de fer servir

aquest pensament a l'hora d'encarar la discontinuïtat territorial del país. Per això es va posar en marxa un sistema d'educació on line, amb l'ús de les noves tecnologies de la informació, que ens ha situat entre les universitats espanyoles més ben posicionades en aquest terreny. Recordem que les universitats no presencials són les úniques que en aquests darrers anys guanyen estudiants i pensem també que la formació permanent és el sector amb més expansió. Sens dubte la UIB ja està ben situada per competir en educació a distància, cal potenciar aquest camí amb fermesa.

El repte de la bona gestió de l'autonomia.

Les universitats espanyoles necessiten sossegar-se; amb l'aprovació de la reforma de la Llei orgànica d'universitats (LOU) tindran el tercer marc normatiu en sis anys. Es tracta d'una llei que ofereix més autonomia, és menys intervencionista. Perquè els seus efectes siguin positius, però, caldrà que les universitats en facin un ús responsable i per això serà necessari, entre altres coses, que els processos de selecció del professorat siguin més oberts. El tema de la gestió responsable necessitaria més pàgines de les que disposem, però ha de quedar constància que aquest no és un repte de calibre menor. Com tampoc ho són els de la millora de la qualitat docent o l'interès per atreure els alumnes i cuidar-nos-en.

**Climent Picornell, doctor en Geografia, i Jaume Sureda, doctor en Pedagogia. Professors de la Universitat de les Illes Balears, de la qual han estat vicerectors.*

borja moll, 8a baixos · 07003 · palma · 971 723 819 · 649 670 163 · ecografic@telefonica.net

ecogràfic
disseny

El valencià és català, també segons la RAE

La Real Academia Española (RAE) ha emès un informe a petició del Tribunal Suprem que avala que el valencià i el català són la mateixa llengua. Es tracta d'un dictamen per avaluar la idoneïtat de la fórmula que feu servir el Govern espanyol en la petició de l'oficialitat del nostre idioma a la Unió Europea: «la llengua que es denomina català a la comunitat autònoma de Catalunya i a la de les Illes Balears i que es denomina valencià a la Comunitat Valenciana».

Aquesta expressió va ser rebutjada per la Generalitat Valenciana, que el febrer de 2005 la va recórrer adavant el Suprem.

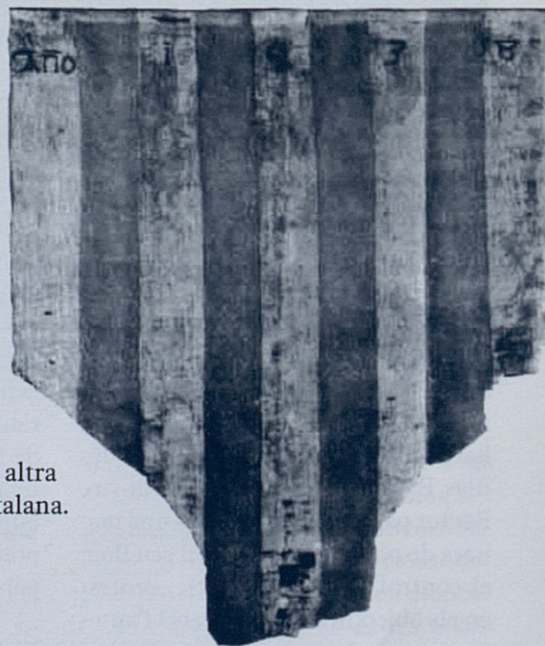
El procés ha seguit el seu curs i ha implicat diverses institucions, a les quals les parts en conflicte han sol·licitat la seva opinió. Una d'elles ha estat la RAE, que ha arribat a la conclusió que aquesta fórmula «és propera a la que apareix a la versió actual del diccionari de l'entitat per a l'entrada *valencià*», que diu: «Variedad del catalán que se usa en gran parte del antiguo Reino de Valencia y se siente allí comúnmente como lengua propia». Pero no acaba aquí, ja que l'informe afegeix que aquesta expressió s'avé a més a més amb el dictamen de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua sobre el nom i l'entitat de l'idioma autòcton, que afirma que «a Espanya hi ha dues denominacions igualment legals per a designar esta llengua: la de valencià, establerta a l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, i la de català, reconeguda als estatuts d'autonomia de Catalunya i de les Illes Balears i avalada per l'ordenament jurídic espanyol i la jurisprudència».

La consideració de la RAE deixa en evidència la Generalitat Valenciana, que manté recorreguda judicialment una formulació d'una institució consultiva de la mateixa Generalitat.

A més d'això, el Tribunal Superior de Justicia de la Comunitat Valenciana ha emès una nova sentència en contra de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del País Valencià per no considerar la llicenciatura en Filologia Catalana com un instrument d'acreditació del coneixement del valencià en els processos de selecció de personal docent no universitari de 2005. La resolució s'ha produït arran del recurs interposat al seu moment pel STEPV.

Aquesta sentència es basa en la doctrina del Constitucional en el sentit que, a nivell normatiu, l'àrea de la Filologia Catalana assumeix tots els continguts cognitius relatius al valencià. Per això, considera contrari a dret no reconèixer aquesta titulació.

Tot plegat un cop més contra el secessionisme lingüístic i una altra passa a favor del reconeixement ple de la unitat de la llengua catalana.

La societat i el canvi climàtic

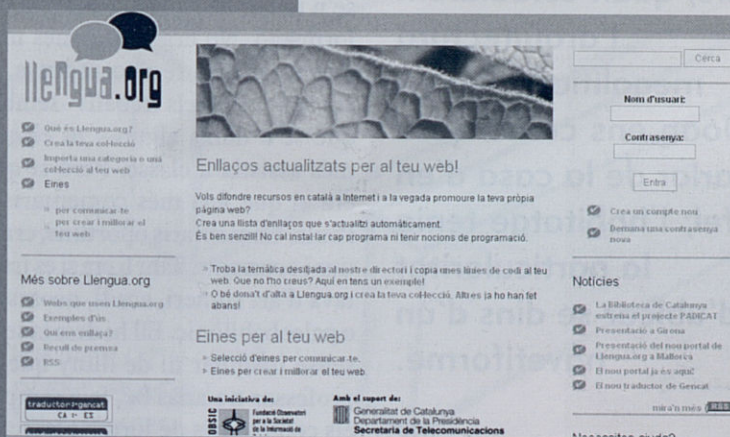
Dia 3 de novembre, Tomàs Molina dictà la ponència «La societat i el canvi climàtic» al Centre de Cultura de Palma. Aquesta activitat forma part del cicle de conferències «El clima, temps de canvi», organitzat per la Fundació "Sa Nostra". Tomàs Molina és llicenciat en Física, periodista col·legiat i cap de Metereologia de Televisió de Catalunya, on presenta la informació metereològica. L'home del temps de TV3 ha publicat els llibres *Tu jo i el Medi Ambient*, *Contes del Temps*, *Contes de l'Univers* i *Contes de la Terra*.

Tamborinada de suport als germans Martorell

El darrer dissabte de novembre, la plaça de Cort va ser un clam de suport a Pere i Manel Martorell, expulsats dels Tamborers de la Sala de Palma perquè s'identifiquen amb el moviment Salvem la Real. Més de cent persones es congregaren a la plaça principal de la ciutat amb tot tipus d'instruments de percussió per reclamar a la batlessa de Palma la readmissió d'aquests dos joves, acomiadats per motius ideològics.

Renovació del portal web llengua.org

Llengua.org (www.llengua.org) és un projecte impulsat per la Fundació Observatori per a la Societat de la Informació de Catalunya (Fobsic), amb dades del directori DMOZ, que pretén facilitar la tasca de recopilar les adreces d'enllaços recomanats dels serveis lingüístics en llengua catalana. Així, en principi es pretenia només oferir les categories de llengua catalana de l'Open Directory Project, que eren uns 1.500 enllaços. Però de seguida es va veure que el programa era prou potent per incorporar els més de 44.000 que existeixen en llengua catalana. El coordinador del projecte, Víctor Pamies, va presentar fa poc a Girona aquesta renovació del portal.

Exposició homenatge a Damià Huguet a Sa Nostra

El passat dimecres dia vint-i-dos de novembre es va presentar l'exposició «Damià Huguet de primera mà» al Centre de Cultura «Sa Nostra» de Palma; s'hi podrà veure-la fins al proper dia cinc de gener.

L'exposició vol retre homenatge al poeta camper als deu anys de la seva mort. A la presentació, Carme Castells, comissària de la mostra, va destacar que a més a més de la faceta de poeta, que fa de fil conductor de l'exposició, també s'hi destaquen altres aspectes rellevants de la vida de Damià Huguet, com la seva passió pel cinema, la seva fotografia i el seu activisme cultural.

En paral·lel a l'exposició també es podrà veure un cicle de cinema, amb algunes de les pel·lícules preferides del poeta i el volum *Paraules sense paraules*, editat dins la revista de cinema de la Fundació Sa Nostra, *Temps moderns*, que conté un pròleg de l'escriptor Antoni Serra i un epíleg del poeta i polític Damià Pons.

Cent raons per preservar les trames medievals

Viure a una naveta avui

ÀNGEL FRANCESC GENÉ I RAMIS

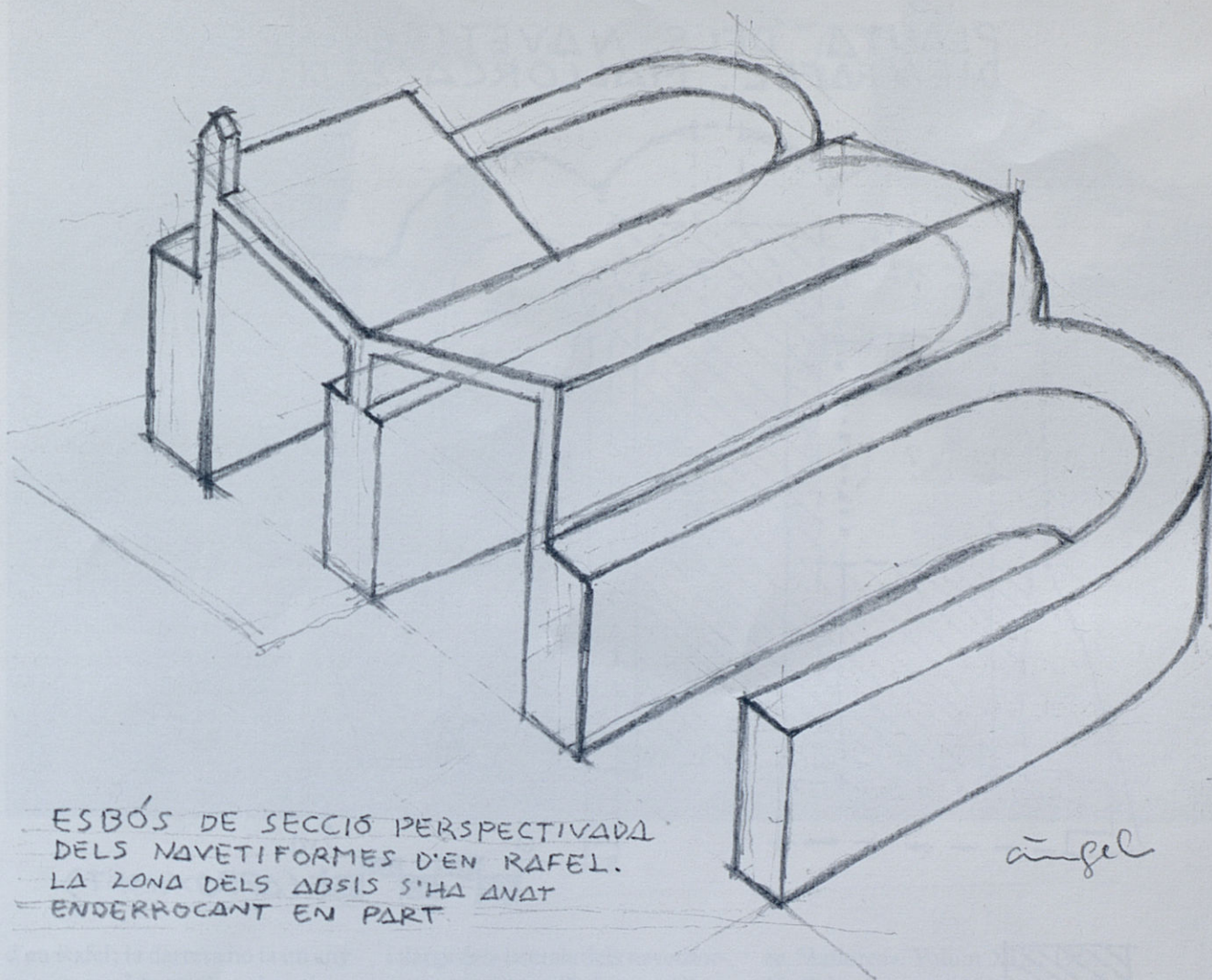
Degué ser a principi de curs, quan estudiàrem l'arquitectura megalítica, que en Joan ens començà a parlar de la casa d'en Rafel; l'habitatge tenia la particularitat d'ubicar-se dins d'un navetiforme.

En Joan era realment el que se'n diu un alumne avantatjat, per això se'n temia de l'abast d'aquesta informació. No era el que més memoritzava d'entre els companys, ni el primer a fer els treballs –sembla que se'n deixà algun–, ni el que més assistia a classe. Però sí que era el que feia més comentaris a l'aula. Comentaris oportuns, creatius i ocurrents. Tant li era si es tractava d'art sumeri, acadi, neoassiri o paleobabilònic. Ell hi deia la seva sense insinuar ni de lluny que el professor no anàs bé, feia sempre els comentaris de forma perfectament assertiva. En Joan copsava les idees i les integrava tot d'una en el món propi, a qualsevol nivell. Sovint els alumnes més estudiosos no les hi arriben a integrar, les deixen a un compartiment estanc lluny de dimensions més íntimes com l'emotivitat o l'humor. Acabat el curs, en Joan i jo visitàrem els navetiforme d'en Rafel, i en sortí un escrit que va anar a parar a les mans d'un periodista. Un periodista avantatjat, també, en Lluís. Com el nostre alumne era una persona amb encant, tendre i amorós (tot sia dit amb la distància que pertoca, que ningú es pensàs el que no és). En Lluís era amorós, però tanmateix era periodista, ho duia a la sang, no ho podia evitar. Volia saber coses i més coses dels navetiformes, i nosaltres no en volíem donar el net. Així que l'escrit quedà oblidat, però avui, quatre anys després, no hem sabut resistir la temptació de donar-li sortida. No hem pogut fer igual amb els croquis dels alçats

dels navetiformes perquè qualsevol sap per on devers caplleven, i bé que els hem cercat... Les fotografies, després d'esforços ingents, sí que les hem localitzades i en reproduïm una partida. Amb tot plegat, per no facilitar les coses als curiosos, hem parat esment d'emascarar una mica els noms de les persones i dels llocs.

Un escrit de fa quatre anys

En Joan m'havia parlat d'en Rafel, un home de més de vuitanta anys, que viu avui, 7 d'octubre de l'any 2002, a un navetiforme. Naturalment que, des del primer moment, em va parèixer una història fascinant, les navetes d'habitació o cambres navetiformes, a Mallorca són monuments característics del període Pretalaiòtic (2000-1300 a.C.) que, segons sembla, s'utilitzaven com a habitatge. O sigui, que els navetiformes d'en Rafel eren habitatges prehistòrics que avui, posem 3500 anys després, encara servien per al mateix... Tot era molt suggeridor, més si considerem la possibilitat, adduïda per en Joan, que aquells navetiformes no estaven inventariats. En parlàvem, si s'estravenia, i la cara se'ns il·luminava, jo ja em veia jugant amb en Joan a estudiosos aficionats, investigant uns navetiformes fascinadors. Però no ens arribàvem a decidir a anar-hi. Llavors acabà el curs i ens acomiadàrem. Després de les vacances, un bon dia de setembre, em vaig trobar una nota d'en Joan al caseller: «Crida'm per anar a veure les navetes». Va ser

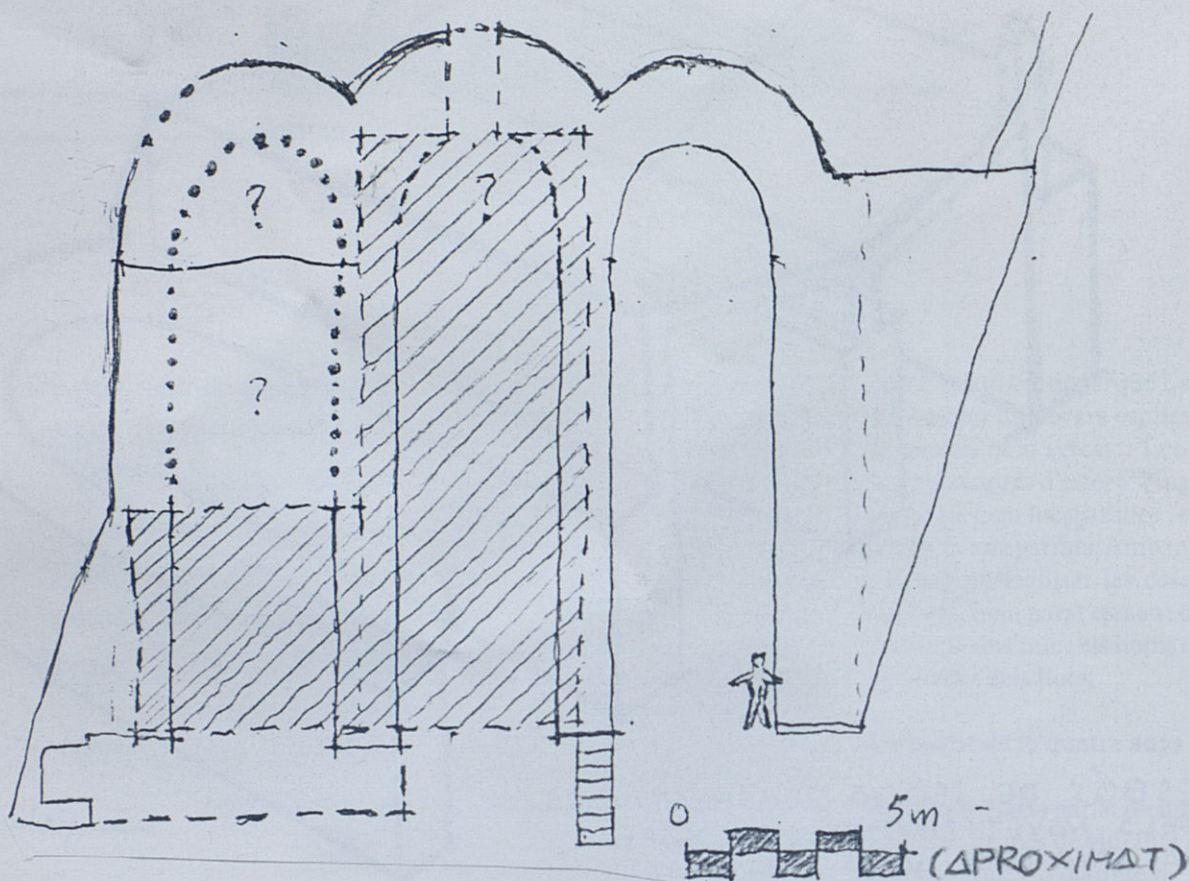
una sensació refrescant, me'n vaig alegrar molt. Però un matí vaig anar al Museu de Mallorca a consultar la Carta Arqueològica i va resultar que els navetiformes d'en Rafel estaven inventariats des de 1967, mirau... Vaig perdre una mica d'interès per la qüestió, ja no podríem jugar a descobridors, a Indiana Jones, però la cosa no podia quedar a l'aire. Així que aquell mateix horabaixa férem més de 120 quilòmetres amb en Joan per anar a veure la casa navetiforme d'en Rafel.

Cada horabaixa en Rafel surt amb la seva Mobylette a passejar; d'aquí que, quan arribàrem als navetiformes, la nostra intrusió en la seva intimitat –potser imperdonable– va restar impune. Llavors veiérem que no hi havia dos navetiformes junts, eren tres –això

dels adossats ja ve d'antic–, i nosaltres ja estàvem una mica entusiasmats. El navetiforme central, tal com m'havia dit en Joan, era la casa d'en Rafel. Una porció del de l'esquerra havia format part de la casa. El de la dreta havia estat un estable i estava actualment convertit en un femer. Cada un dels tres tenia unes dimensions monumentals. Com que les parets dels navetiformes tenien una alçada mitjana de 2 m, en Rafel hi havia afegit devers 1 m de paret i unes teulades per damunt a l'entorn de l'any 50, unes obres que suposaren llevar unes grans pedres que «sobraven» i que d'alguna manera es tenien molt vagament localitzades. Segons en Joan, les pedres sobre-eren les del sòtil. Com devien ser realment els navetiformes abans de la reforma? Sens dubte,

una qüestió fascinant. En Joan i jo recorriem els navetiformes, preniem mides, fèiem fotografies, construïem i destruïem hipòtesis, ens enfilàvem per tot allà on podíem, amb molt d'esment, tot sia dit. Amb això, tornant de la zona dels tres absis cap a la part de l'entrada dels navetiformes, va comparèixer una brullola de zinc amb aigua sabonosa que abans no havíem aïnat. «Això hi era?», «Per mi no...». En Rafel havia tornat havia fugit després per no haver-nos de sofrir? Gairebé n'estàvem segurs, però seguïrem les nostres indagacions quan veiérem que, si en Rafel havia vingut, se n'havia tornat i ens havia deixat tranquils. Llavors ja estàvem convençuts que no havíem fet exactament un descobriment però sí un redescobriments, a l'inventari la informació sobre els

PLANTA DELS NAVETIFORMES D'EN RAFEL, MALLORCA 27 IX 02

PORCIÓ DELS NAVETIFORMES OCUPADA PER LA CASA
D'EN RAFEL, MALLORCA 27 IX 02

navetiformes aquells era mínima i la valoració que se'n feia no els feia justícia. En canvi a mi ja em pareixien un dels monuments megalítics més interessants de Mallorca. Ara, si ho pens fredament, ja veig que potser no n'hi per tant, però sí que pens que tenen un gran interès, especialment pel fet que continuen essent un habitatge. Entremig de tot, sorgí una altra qüestió: en Rafel era molt vell, vivia a les navetes totsols, sense aigua ni electricitat, sense bany. Era llogater d'aquella fora vila amb els navetiformes, sense cap comoditat, no viuria «millor» a una residència? Llavors jo vaig pensar que no, que probablement ell s'estimava més viure als navetiformes i fer

el seu cap endavant. En vàrem parlar amb en Joan i em pens que coincidíem, potser valia més no donar gaires clàries d'en Rafel i deixar-lo que fes la seva. Sortírem d'allà cap al cotxe fent aquestes consideracions. Però l'endemà, amb la impressió d'haver estat a aquell lloc, em vaig posar a fer un croquis amb la planta, els alçats i una secció de les navetes. «Això no li ha de fer cap mal a en Rafel», pensava jo. Llavors seguia pensant en ell, potser sí que el millor és que visqui encara per molts d'anys als seus navetiformes, que les coses vagin bé i que en Rafel continuï donant a aquesta casa monument megalític el seu sentit originari després de 3500 anys d'història.

Més coses sobre en Rafel i els navetiformes

Aquests darrers anys hem anat arreplegant una mica d'informació sobre en Rafel. Queda orfe de molt jove i el propietari de la finca dels navetiformes l'hi deixà viure, una mica perquè se'n apietà de la situació de l'al·lotet. En Rafel ha fet feina tota la vida de mariner, els navetiformes sempre han estat casa seva. Encara, si qualcú li parla d'anar a una residència, contesta: «Jo? No. Ca, som jove jo...». Com el Robinson Crusoe de *Divendres o la vida salvatge* de Michel Tournier, en Rafel és jove perquè es considera jove. Fa temps que no en tenim notícies,

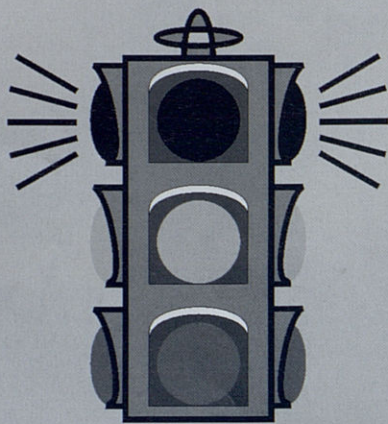

d'en Rafel; la darrera no fa un any encara, sembla que ha rebut alguna altra visita inoportuna. Suposam que en Rafel, avui mateix, podria presumir si volgués, de viure a una casa de 3500 anys d'antiguitat. Reis, prínceps, magnats i governants, poden tenir cases meravelloses, però difícilment seran més antigues que la d'en Rafel. Quan als navetiformes hem de dir que ens semblaren molt ben conservats, només que hi ha molta de vegetació que els envaeix, tant a les parts exteriors com a les interiors, fins al punt que les fotografies que reproduïm no en donen una idea clara. No es conserva tan bé la zona dels tres absis, encara que s'hi pot distingir perfectament la forma de la planta, fins i tot en alguna part es conserva una alçada respectable de paret de pedra seca, amb les pedres més grans a la zona de contacte amb el terra. Es conserven especialment bé els costats rectes

i llargs dels laterals dels navetiformes, on se situen l'habitatge i l'antic estable, els enormes blocs de pedra formen tres o quatre filades i, com comentàvem, arriben fins a devers dos metres d'alçada. A la part del frontis un forn i una porxada s'afegeixen al monument megalític i n'amaguen l'estructura. Quant a la informació de la *Carta arqueològica* (la fitxa de les navetes és de 1991) dona dades molt satisfactòries pel que fa a la ubicació, la localització d'altres navetiformes de l'entorn immediat (que són dos més), i la datació (Bronze II). Però, lògicament, hi ha tants de jaciments arqueològics inventariats, que no dona una imatge ajustada de les navetes d'en Rafel. Com esmentàvem més amunt, pensam que no els fa justícia. D'altra part vàrem localitzar també, a més de la referència de la Carta, un article de Rosselló Bordoy que en podia parlar a la revista *Studi Sardi* («Las navetas

en Mallorca». Volum XIX, 1964-65. Galizzi-Sassari-1966), a les pàgines 303, 304, sembla que, entre d'altres del mateix municipi, es podria referir als nostres navetiformes, en tot cas no se'n donen gaire dades. També hi ha treballs de J. Mascaró, M. Alcover, J. Parera i G. Fuster que en podrien donar referències. Ja per acabar amb aquest escrit, volem parlar d'algunes informacions que ens han arribat d'algun tipus de construcció megalítica que servia per habitació o estable, sembla que n'hi ha notícies al *Die Balearen*. I ara, per acabar de veres, volem desitjar, una vegada més, que es compleixi allò de *pas de nouvelles, bonnes nouvelles* i que en Rafel continuï vivint tranquil i feliç als seus navetiformes, ara i per molts d'anys.

***Àngel Francesc Gené i Ramis.**
Mallorca, octubre de 2002, novembre de 2006.

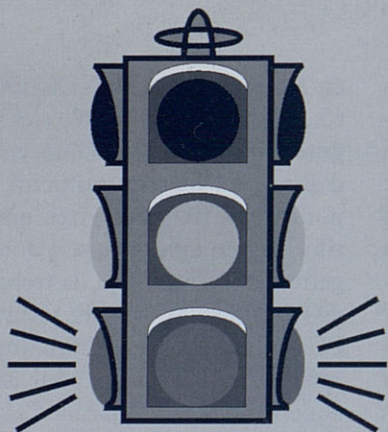
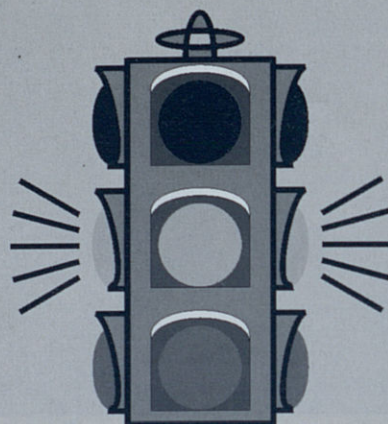

VERMELL

Per al programa Palma Habitada, de l'Ajuntament de Palma. La documentació i els impresos d'aquesta actuació s'ofereixen només en versió castellana. Una vergonya per al consistori de la capital de les Illes Balears.

GROC

- Per a Nokia. La companyia de telecomunicacions ha anunciat, després d'haver-s'hi negat durant molts d'anys, que incorporarà el català progressivament als seus mòbils.
- Per a la Fundació per al Desenvolupament Sostenible de les Illes Balears. El gerent d'aquesta fundació s'ha compromès a incloure el català al *Magazín* que publica, arran d'una denúncia feta davant aquesta oficina per una persona que va constatar que el primer número d'aquesta publicació prescindia de la llengua pròpia de les Balears.

VERD

Per als voluntaris del SUS Mallorca, la campanya impulsada per l'Obra Cultural Balear que recull l'esperit de les diades per la llengua i l'autogovern. Sense la feina d'aquestes dotzenes de persones, que treballen per dur les reivindicacions de l'OCB a tots els pobles i barriades, una campanya tan voluminosa no seria possible.

OFICINA DELS **DRETS** LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions a les persones que s'expressen normalment en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina per les vies següents:

Correu electrònic: drets@ocbweb.org

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

EL MIRALL

EL MIRALL BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./Sra. _____

DNI _____

Adreça _____

núm. _____ pis _____

Codi postal _____ població _____

Telèfon _____

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 25 euros de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària/d'estalvi que indic a continuació i a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa _____

Signatura

Agència/oficina _____

DC _____ cte./lta. núm. _____

EL MIRALL: Carrer Bartomeu Pou, 31 · 07003 · Palma · Tel. 971 72 59 37 · Fax 971 71 93 85

20 € OFERTA ESPECIAL
per als socs de l'Obra Cultural Balear

Tendències **cinefàgia**

Quan la televisió millora el cinema

MATÍAS VALLÉS

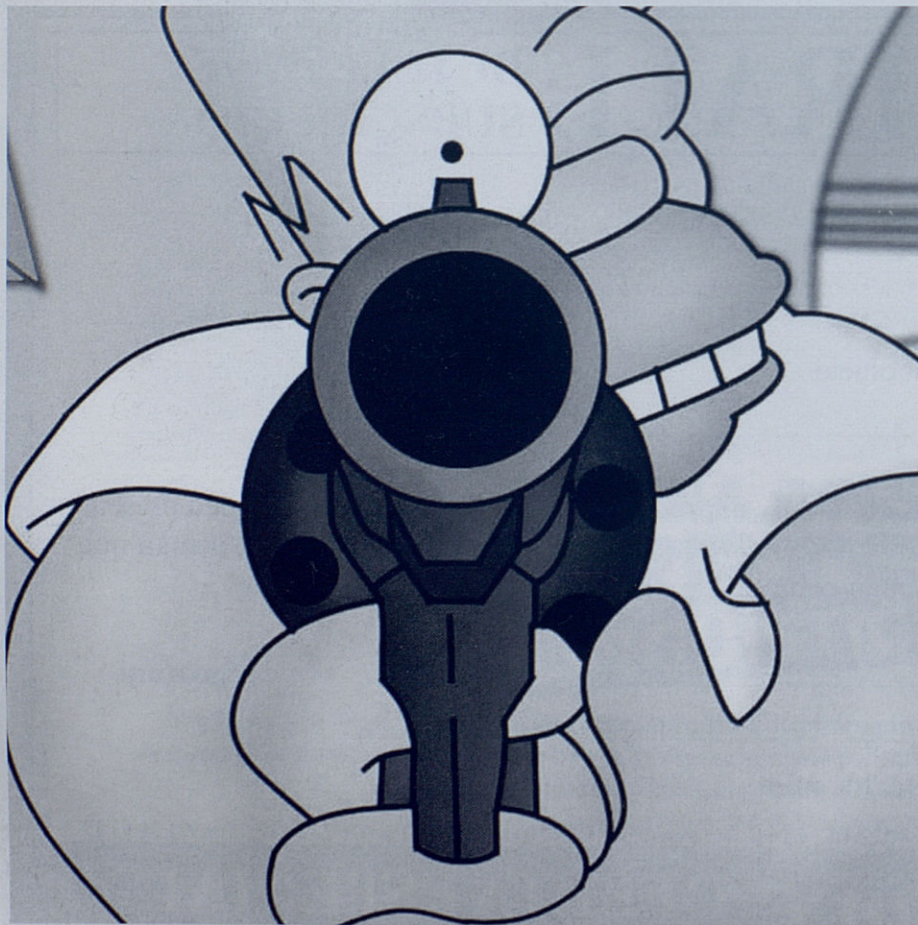
Fa mig segle que es parla de la mort del cinema a mans de la televisió. És obligat recordar als més joves que les xifres d'ocupació de les sales fosques varen començar a declinar fa dècades. El que va succeir, com gairebé sempre que pronostiquen un enfonsament, és que la caiguda no va ser absoluta, i un contingent d'espectadors es varen mantenir fidels al maneig. Ara mateix, amb la petita pantalla en

perill per l'auge de monitors encara més reduïts, la situació de les sales cinematogràfiques és crítica. Fins al punt que es torna a parlar de la seva extinció —en especial si les pel·lícules s'arriben a llançar simultàniament en tots els formats—, cosa que comportaria la desaparició d'aquesta secció. Sí, ja ho sé, no hi ha mal que no vengui per a bé, com va assenyalar Franco després de l'assassinat de Carrero Blanco. Això anterior ha de servir com a homenatge a Gillo Pontecorvo, en l'any de la mort de l'autor d'*Operación Ogro*.

L'extermini del cinema a càrrec de la televisió es presenta farcit de la temptació del que és inevitable, però ningú amb dos dits de seny s'hauria atrevit a consignar que el primer era inferior a la segona. La desaparició havia d'anar a càrrec d'un gènere menor. Aquest elitisme, que sols no requeriria una demostració empírica, formava part de l'arrel de la supervivència del cinema. En concret, de les variants més autoconscients.

Els espectadors d'art i assaig deixàvem clar que aquella fidelitat ens feia enfora irreversiblement de la contaminació dels televidents.

Crítiques com Pauline Kael sostenen que aquesta pretensió aristocràtica és a l'arrel d'aquest gènere. Tot ha canviat. No hi importa que Berlusconi presumisqui que rebaixi els nivells de la seva programació televisiva al nivell de les consumidores dels seus anuncis —la cèlebre *femme ménagère* que es res-

ponsabilitza de la despesa a la majoria de llars.

En una època que podem centrar arbitràriament en la figura d'Stephen Bochco i en l'èxit massiu de *Hill Street Blues*, s'inicia la venjança de la televisió sobre la supremacia cultural de la pantalla major. Gràcies a la incorporació d'autèntiques falanges de guionistes, sèries de ficció com *The Simpson* adquireixen graduació literària. També hi ajuda la poca cura recent dels productes cinematogràfics. L'empat en els guions ja s'ha resolt, a favor de quedar a casa. El debat mantenia posicions contraposades fins que apareix una sèrie excepcional, *El ala oeste de la Casa Blanca* (*The West Wing*). Amb aquesta perllongació d'un film – en què Michael Douglas interpreta el president nord-americà i Annet Bening aspira a esdevenir la primera dama que tots voldríem tenir –, la televisió desbanca el cinema en intel·ligència artificial. El responsable del tomb és Aaron Sorkin, creador de la producció televisiva. Per aprofundir en la seva llegenda, hem de recordar que

va haver de superar l'addicció a la cocaïna. La qualitat parlada de la seva incursió en la política de Washington resulta immillorable. Rèpliques i contrarèpliques hi funcionen com mecanismes de rellotgeria, una passa per davant del no gens menystenible *House*.

Algú es pot escandalitzar que no ens estimem més analitzar *Seinfeld* o el ja esmentat *House*, però no ens volem centrar en el *one-liner*, sinó en la construcció dramàtica amb ínfulas. Per a això, necessitam l'equip que en la pantalla dirigeix Martin Sheen. Per als espectadors espanyols, *The West Wing* és un martiri. Va ser empotrada en horaris de matinada mai complets, se superposaven els episodis de diverses temporades i, quan un comissari polític va advertir que el president ideat per Sorkin s'assemblava massa al tarannà de Zapatero, el va decapitar sense miraments durant els mesos que precediren les darreres eleccions estatals. Els fanàtics es troben tan despistats com els admiradors de Henning Mankell, desencoratjats per la caòtica cronologia de les se-

CASAL SOLLERIC

PLANTA NOBLE

Alcover 1995-2006

Novembre - gener '07

PLANTA BAIXA

Marc Heine. Retrospectiva

Novembre - gener '07

PLANTA ENTRESOL

Antoni Mas. Obres 1983-2006

Novembre - gener '07

ESPAI QUATRE

Juan Luis Moraza. "Faltas"

Novembre - gener '07

SES VOLTES

Angel Baldovino. Retrospectiva

Novembre - desembre

Julien Meunié. Retrospectiva 1985-2001

Novembre - desembre

Pati del Casal Sollerí. Segle XVIII

Ajuntament de Palma

Passeig del Born, 27. 07012 Palma (Mallorca). Illes Balears. Tel.: 00 34 971 72 20 92. Fax: 00 34 971 71 84 98. E-mail: solleric@sfa-palma.es

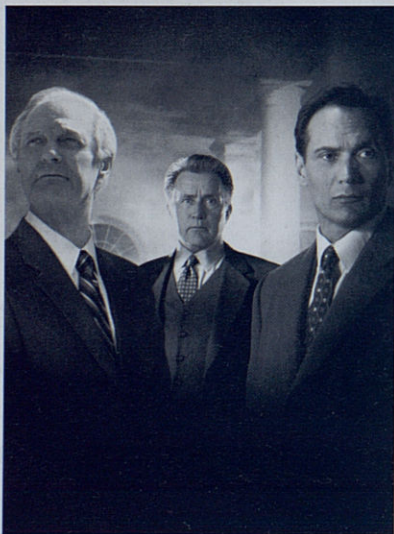

ves traduccions al castellà. Així i tot, la majoria silenciada ha pogut gaudir d'una sèrie que millora de molt l'oferta de la pantalla gran.

La venjança pòstuma del cinema pot consistir en la revaloració televisiva. En l'agonia, els Oscar poden ser substituïts pels Emmy, com els premis audiovisuals de major prestància. Una vegada més, no s'escau centrar-se exclusivament en les respostes

àgils, l'ocurrència en la senda de Woody Allen. Les sèries que marquen la nova tendència sorprenen per la complexitat dels guions i per la complexitat d'elaboració. On figura Storkin en tot això? Acabades les vuit temporades a què obliga l'estada màxima a la Casa Blanca, ha hagut de localitzar un punt de referència. Li diuen *Studio 60* i se centra en els intrínquils de la realització... d'una sèrie televisiva. Potser previsible, però l'acollida ha estat tan calorosa que obligarà a localitzar-ne els DVD. L'elitisme cinematogràfic s'ha traslladat, en efecte, a la contemplació dels seus productes més sofisticats al marge Sorkin ha optat per la crítica radical, amb la qual cosa ha desarmat el mitjà que l'ha fet gran. Passant de la descripció a l'opinió, ens hauré de qüestionar si el cinema ha reaccionat davant la intrusa que li guanya en camp propi. Ha estat així, amb la particularitat que ha recorregut a l'emulació del seu imitador. L'híbrid més notable en aquest camí és *The Queen*. Té una

estructura televisiva, i ve pautaada pel ritme del guionista Peter Morgan, que el director Stephen Frears accepta sense reserves. Quant a la pol·linització mútua dels gèneres, es produeix a través del guionista de la pel·lícula —el molt hàbil Peter Morgan— i de l'actor que interpreta a Tony Blair, el singular Michael Sheen. Tots dos estan vinculats a una de les estrenes més esperades de la temporada teatral del West End londinenc. El primer com a autor del llibret de *Frost/Nixon*, que recupera l'entrevista televisiva amb l'expresident dels EUA. L'interpreta el mateix actor que en el film recrea el *premier* britànic. El qual, alhora, ha estat entrevistat recentment per David Frost per al canal en anglès d'Al Jazeera, on va reconèixer el desastre iraquí.

Gràcies a aquest travestisme —cinema de factura televisiva— *The Queen* mostra una proximitat que afavoreix que ens astorem davant els reductes secrets, en tant que sagrats, als quals accedim, ja siguin Buckingham, Balomral o 10th Downing Street. Per un periodista, la veracitat dels productes citats aquí és un factor d'interès. *The West Wing* de Sorkin ha disposat de les plomes de destacats assessors de Clinton, alhora que s'engronsava al ritme de les portades, sense descartar la severitat lacimògina posterior a l'11-S. Pel que fa al treball de Morgan als palaus i bastidors de les entrevistes històriques, el seu gènere es rubrica amb l'eslògan «una part del que veureu a continuació és vertadera». I, sobrevolant-ho tot, la imatge de Shakespeare.

*Viatges Martel us desitja
Molts d'anys*

Feliç 2007

Presentació de l'Anuari de l'Educació a les Illes Balears 2006

EL MIRALL

L'Anuari de l'Educació a les Illes Balears (publicat amb col·laboració de la UIB), sota la coordinació del Doctor en Pedagogia, Martí X. March Cerdà, agrupa una sèrie d'estudis i dades estadístiques sobre l'estat general de l'educació a les Illes.

Aquesta publicació fou presentada el passat 30 de novembre en el Saló d'Ac-

tes de La Cambra de Comerç a Palma i comptà amb gran acceptació per part del col·lectiu d'educadors i pedagogs de les Illes. L'Anuari de l'Educació a les Illes Balears 2006 serà distribuït a tots els centres educatius de les Balears, així com a entitats públiques i privades relacionades amb el món de l'ensenyament.

La volta als Tossals Verds

GASPAR VALERO

Itinerari:

Font des Noguer (Ma-10 km 33,7)
Es Portellet
Coma des Ases
Pas Llis
Sa Coma
Refugi Tossals Verds
Cases Velles des Tossals
Coll des Coloms
Font des Noguer.

Horari aproximat: 4 h (temps aproximat de marxa, sense les aturades)

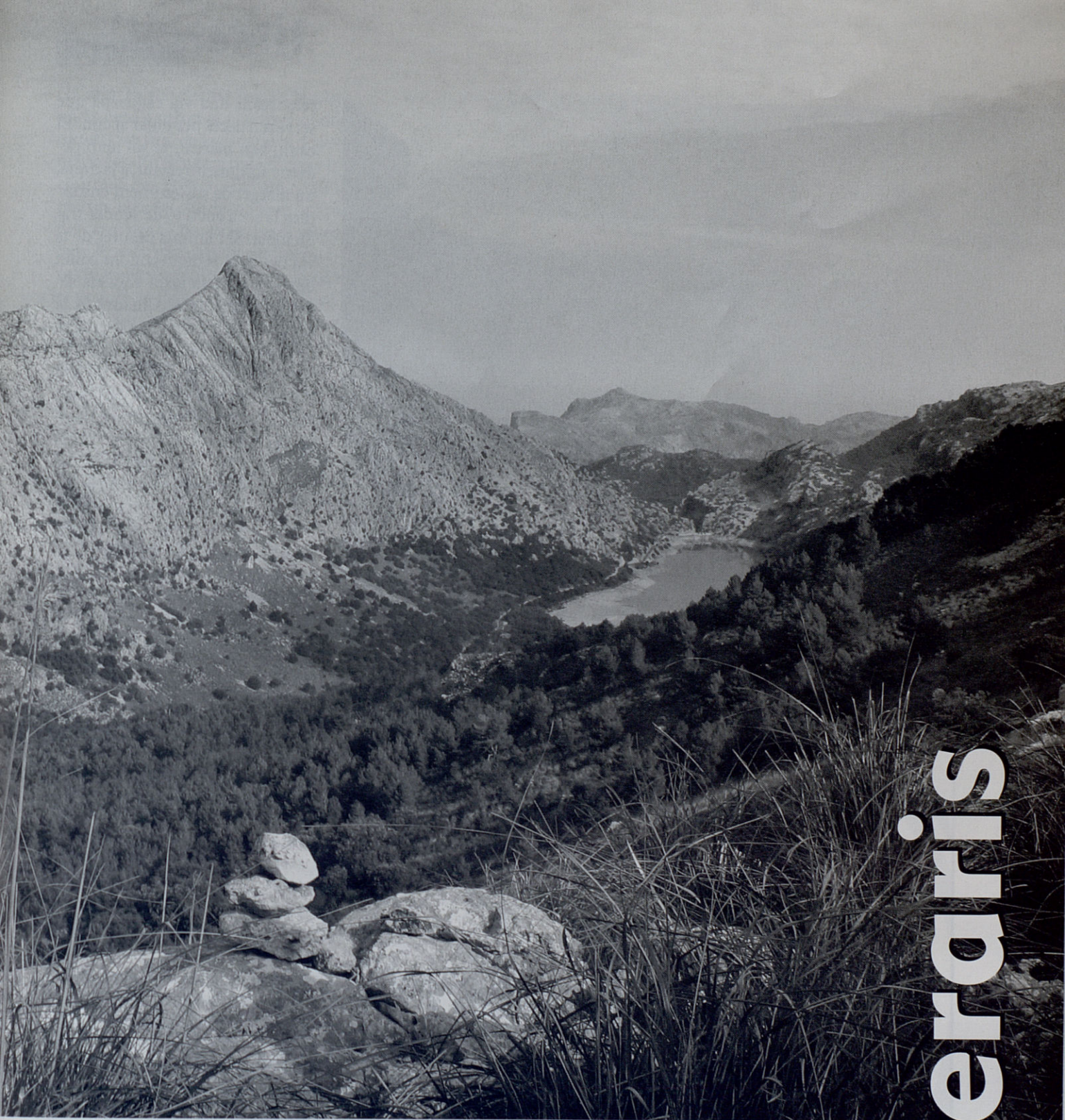
Partim de la font des Noguer, situada vora la carretera de Lluç a Sóller (Pollença-Andratx, Ma-10), a l'altura del km 33,7, molt a prop de la barrera de l'embassament de Cúber. Passam el botador de fusta que mira a l'embassament i poc després trobam una paret transversal al camí de Cúber, que puja el coster, cap al morro de Cúber. Ens aferram a aquesta paret i començam a pujar pel camí que ascendeix a la seva esquerra. El tirany salva còmodament el desnivell en múltiples revolts, en una ziga-zaga ornada per càrritx, estepes bleneres i alguna lletrera, a més d'exemplars d'estepa joana. Entretant, una ullada cap enrere és obligatòria, per contemplar com ens alçam sobre l'embassament de Cúber. Ben amunt, deixam a la dreta unes penyes, filloles del mural rocós del morro de Cúber, ara

ben proper. Ara en tendència a l'esquerra, en dos minuts assolim el coll de la Coma dels Ases, amb la carena ocupada per una paret en la qual s'obre un petit portell, conegut amb el nom des Portellet, que dona entrada a la impressionant coma des Ases; a la dreta tenim el cim del Morro de Cúber (950 m) i a l'esquerra el puig de sa Font (1072 m). La vista, sorpresa, ens obre el vessant del torrent

d'Almadrà, fins al puig de l'Alcadena.

Davallam pel sender la coma des Ases i passam per la contrada on s'amaga la font des Voltors. Travessam la torrentera i observam encara ara les restes d'una avioneta, estavellada l'any 1994. Sis o set minuts més avall, franquejam un collet minúscul, que ens situa en la part oriental de la coma des Ases. Passam vora un ginebró ar-

Itineraris

bòri, centinella d'aquest camí recòndit, que sembla vigilar el perfil alterós de la propera carena de la serra de sa Rateta. Arribam així a un planiol, amb restes d'una barraca i les marques del que sembla una era de batre i, en tendència cap a l'esquerra de la coma, passam vora un redol d'ullastres i assolim la base d'una rosseguera, mentre el desnivell de davallada s'accentua, directament cap al tor-

rent d'Almadrà. El camí, ara rost i ràpid, cobert de pedreny solt, demana la màxima atenció. Cinc o sis minuts més avall del pas de la posseguera, delatat per un enorme pi, una via incerta cap al fondal del torrent permet travessar el jaç del torrent d'Almadrà i arribar a la presa de l'embassament de Cúber. Ens movem ben a prop del jaç salvatge, amb el camí que dissenya un marge de sosteniment a la dreta

sobre el aquesta llera asprívola. Quan la solució de continuïtat semblava exhaurida, trobam l'arrencada del pas Llis, que ens permetrà sortir de la gorja del torrent d'Almadrà i enlairar-nos vers les cases refugi dels Tossals. El pas comença amb un segment de marge adossat a la paret natural, que creix i s'alça cap a l'esquerra. El marge deixa pas a un graó rocós que volta a la dreta, en forma de

remarcam una via esquerra que serveix d'accés per pujar al cim. El camí, ben marcat, té sòl amb pedreny solt; mentrestant, a la dreta, un marget de sosteniment ens indica la seva vocació de sender tradicional. Set minuts després de la via del cim, franquejam un collet que ens obre la vista vers els sementers del clot d'Almadrà. A la dreta del jaç del torrent, observam, empetitida, la canaleta de Sollieric. Una pujadeta ens deixa en un coll ocupat per una sitja de carboner. Ara la vista ja ens ofereix una imatge del refugi dels Tossals i de la contrada de sa Coma. Des del collet, continuam en tendència cap a l'esquerra, mentre ens apropam a sa Coma, en lleugera davallada. Algunes sitjes ens surt a camí, com la que mostra una barraca amb la coberta reconstruïda, a l'esquerra. Just després, arribam al portell de l'olivar, amb nombroses oliveres que aporten un canvi important en el paisatge vegetal. Ja al fons de la coma, travessam el torrent, que apareix emmarcat amb marges de paret seca. Just després del torrent, el camí continua per la dreta, on trobam

cornisa encinglada, de sòl rost i llis, com indica el seu nom. La dificultat del pas resta minvada per un cable que hi ha instal·lat, que ajuda a travessar-lo. Superat el pas, el camí continua pel costat esquerre del torrent, que va

obrint la seva conca. Uns deu minuts més endavant, assolim en davallada un redol de pins i passam una torrentera que s'estimba des del cim dels Tossals, entre roques i penyalars disforjos que s'alcen a la nostra esquerra. Un poc després,

Metges especialistes en oftalmologia

C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

el Camp Experimental Tossals Verds, on es posa a prova el pla Terrisc, un estudi científic de la dinàmica de les marjades. En lleugera pujada cap a la contrada des Putxet, arribam a unes penyes tallades, on hi ha l'entreforc del camí de sa Coma a les cases velles dels Tossals, que parteix per l'esquerra i es troba senyalitzat; a prop, queda el pou de sa Coma. Deixam aquesta variant i anam per la dreta, per passar pel refugi dels Tossals. Després d'alguns metres de pujada, amb barana de fusta protectora a la dreta, assolim el collet des Putxet, on passam una barrera de fusta. Només en dos minuts, en davallada, assolim el Refugi. L'actual refugi, gestionat pel Consell de Mallorca, ocupa les cases de la possessió dels Tossals Verds, històricament lligada a la família Villalonga.

Des del refugi dels Tossals pujam per l'esquerra de les cases alguns revolts empedrats, que ens permeten assolir bona altura. Mentre pujam pel camí empedrat, observam una antiga canaleta amb un tub modern, a la dreta. Camí amunt, passam un portell obert en una paret seca, que ens deixa en un entreforc del camí: cap a la dreta parteix el camí que pels Pinetons i els Rafals, arriba a Mancor de la Vall; cap a l'esquerra, el camí de les cases Velles des Tossals. Anam en aquesta darrera direcció i, a uns cinc minuts, arribam a un planiol, amb una gran era de batre a la banda de l'esquerra, que ens indica que la contrada era un antic lloc de conreus. Més a l'esquerra de l'era, entre alzines, queden les cases velles, completament en ruïnes; s'hi poden veure les restes de la coberta a dos aiguavessos i les parets mestres. Un poc més endavant del camí, a la dreta queda el pou de la Bassola, típic element del sistema hidràulic tradicional, amb coll empedrat rústic.

Continuam per la ruta principal, en direcció al coll des Coloms. Just després, assolim el portellet del recinte de les cases velles des Tossals, amb el coster dels Tossals a la nostra esquerra i les Cuculles a la dreta. Començam a assolir una bona vista, especialment cap a la nostra dreta, sobre la gorja del torrent des Prat; també podem veure l'aqüeducte de la Canaleta i la

Relojería Española S.L.

FUNDADA EN 1885

Concessionari Oficial

Ω
OMEGA
Watches & Bijoux

FREDERIQUE CONSTANT
GENEVE

LONGINES
SWISS WATCHES

GLYCINE
SWISS

TISSOT
Swiss Quality Time

RADO
Switzerland

FORTIS
SWISS WATCHES

 VICTORINOX SWISS ARMY

HAMILTON
AMERICAN • SINCE 1851

Plaça de Cort, 14

Tel. 971 721 563 • 971 724 344

Fax 971 714 369

www.relojeriaespanola.es
respanyola@wmea.es

contrada des Molinot, un vell molí d'aigua. Entretant, a l'esquerra discorre la síquia dels Tossals Verds, que, com la Canaleta, parteix de la font des Prat. Arribam al pas del torrent des Prat, per un gual amb pedres passadores. A la dreta es pot veure el marge de sosteniment de la canaleta de Massanella. Un poc després, tornam a travessar el torrent, aquesta vegada per un pontet de fusta. Uns sis minuts

més endavant, en lleugera pujada, arribam a la cruïlla que separa el camí de la font des Prat, a la dreta, i el del coll dels Coloms, a l'esquerra, punt on arribam en vuit o nou minuts. En el coll des Coloms, vers l'esquerra puja el camí del cim des Tossals. La nostra ruta continua recte, davallant lleugerament entre alzines i sitges de carboner i, a menys de deu minuts, arribam a la canalització que condu-

eix l'aigua de l'embassament del Gorg Blau al de Cúber, que travessam per una rampa de ciment i voltam a l'esquerra, amb la canal que es mantindrà durant una bona estona, fins a la font des Noguer, a la nostra esquerra. Les vistes cap al puig Major i el puig de les Vinyes es mostren a la nostra dreta. Arribam així a la font des Noguer, punt on tancam el circuit i acabam l'excursió.

llum i gas
amb més energia que mai

E gesa endesa

FONO
902**500**902
GESA

AVARIES: 902 534 902

MOSTRA DE MODELISME NAVAL

NADAL 2006

VAIXELLS DEL SEGLE XX i XXI *de l'1 al 20 de desembre*

*Sala d'exposicions
KENIA HOBBY MODELS
C/ de Josep Anselm Clavé, 12*

*De dilluns a divendres,
de les 17 a les 20 hores*

*Dissabtes,
de les 10 a les 13.30 hores*

Patrocini i organització:

kenia
Hobby Models

10 anys de La Balanguera

Himne de Mallorca

Enguany se celebra el desè aniversari de la designació de "La Balanguera" com a himne oficial de Mallorca. La lletra és una adaptació del poema de Joan Alcover. Un himne que ens fa més grans com a poble. Molts d'anys.

La Balanguera misteriosa,
com una aranya d'art subtil,
buida que buida sa filosa,
de nostra vida treu el fil.
Com una parca bé cavil·la,
teixint la tela per demà.
La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

Girant la ullada cap enrere
guaita les ombres de l'avior,
i de la nova primavera
sap on s'amaga la llavor.
Sap que la soca més s'enfila
com més endins pot arrelar.
La Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

De tradicions i d'esperances
tix la senyera per al jovent
com qui fa un vel de nuiances
amb cabelleres d'or i argent.
De la infantesa que s'enfila
de la vellúria que se'n va,
la Balanguera fila, fila,
la Balanguera filarà.

www.labalanguera.com